gentē mirabiliter multiplicatā· ex duriſſimo
⁊ grauiſſimo quod ibi ferebat iugo ſuitutis
extrahēt· imo ꝑ eum deꝰ q̄ hoc ꝓmiſerat ab-
rahe· ꝑ̇us quippe exinde fugiens· quod cū iſ/
rahelitā defenderet egipciū occiderat ⁊ ter
ritus fuerat· poſtea diuinitus miſſus in pote
ſtate ſpiritꝰ dei ſupauit reſiſtētes pharaōis
magos· Tunc ꝑ eū egipcijs illate ſunt decez
memorabiles plage· cuz dimittere pplm̄ dei
nollent· aqua in ſanguinē verſa· ranē et ſcini
fes· cinomia mors peccatoꝝ vlcera grādo lo
cuſte tenebre mors primo genitoꝝ· ad extre
mū iſrahelitas q̄s plagis tot tātiſq; ꝑfracti
tandē aliquādo dimiſerant egipcij· in mari
rubro dū pſecunť extincti ſunt· Illis quippe
abeuntibꝰ diuiſum mare viā fecit· hos autē
inſequētes· in ſe regrediens vnda ſubmerſit
Deinde ſub āno quadrageſimo duce moyſe
dei pplſus in deſerto actus eſt· qū tabernacu-
lū teſtimonij nūcupatū eſt· vbi deus ſacrifi-
cijs futura ꝑnūciantibꝰ colebať· cū ſcz iā lex
data fuiſſet in monte multū terribiliter· Ad
teſtabať em̄ euidentiſſima mirabilibꝰ ſignis
vocibuſq; diuinitas quod factū ē mox vt exi
tū ē de egipto et in deſerto populꝰ eē cepit
quīquageſimo die pꝰ celebratū paſca ꝑ ouiſ
imolacōnem cuiuſq; a deo tipꝰ xp̄i eſt· ꝑnun
cians euz ꝑ victimā paſſionis· de hoc mundo
trāſituꝝ ad patrē· Paſca quippe hebrea lig
ua trāſitus interp̄tať· vt etiā cū reuelaretur
teſtamētum nouū poſtea quā paſca noſtruz
imolatꝰ eſt xp̄us· quīquageſimo die veniret
de celo ſpiritus ſanctꝰ· qui dictus eſt in euan
gelio digitus dei· vt recordacōnem noſtraz
in primi figurati facti memoriā reuocaret qz
et legiſ ille tabule digito dei ſcripte referun
tur· Defūcto ergo moyſe· populū rexit ihūs
naue et in terrā ꝓmiſſiōis introduxit· eāq; po
pulo diuiſit· Ab hijs duobꝰ mirabilibꝰ duci
bus bella etiā ꝓſperrime ac mirabiliter ge-
ſta ſunt deo cōteſtante· nō taz ꝓpter merita
hebrei populi· q̄ꝫ ꝓpter peccata eaꝝ q̄ debel
labanť gētiū illas eis ꝓueniſſe victorias· Pꝰ
iſtos duces· iudices fuere iam in terra ꝓmiſ
ſionis populo collocato· vt icipet interi red
di abrahe prima ꝓmiſſio de gente vna id eſt
hebrea· et de terra chanaan· nōdū de oībus
gentibus et toto orbe terraꝝ· quod xp̄i ad/
uentus in carne et nō veteris legis obſerua-
ciones· ſed euāgelij fides fuerat impletura·
Cuius rei p̄figuracio facta ē· quod nō moy/
ſes qui legez populo accepat in monte ſyna
ſed ihēſus cui etiā nomē deo p̄cipiente muta
tum fuerāt vt ihūs vocareť· pplm in terrā ꝓ
miſſionis induxit· Temporibꝰ aūt iudicū ſic
ſe habebāt et peccata ppli ⁊ miſericordia di

alternauerunt ꝓſpera et aduerſa belloꝝ· In
de ventū eſt ad regū tp̄a· quoꝝ primus reg
nauit ſaul· Cui reprobato· et bellica clade
ꝓſtrato· eiuſq; ſtirpe reiecta· ne inde reges
orirenť· dauid ſucceſſit· Cuiꝰ maxime xp̄us
dictus eſt filius· in quo articulꝰ quidā factuſ
eſt et exordiū quodāmō iuuētutis populi dei
cuius generis quedā velut adoleſcēcia duce
bať ab ip̄o abrahā· vſqz ad hūc dauid· Neq;
em̄ fruſtra matheꝰ euāgeliſta ſic generacio
nes ꝯmemorauit vt hoc p̄mū interuallū qua
tuordecim generacōnibꝰ ꝯmendaret· abra-
ham ſcilicet vſq; ad dauid· Ab adoleſcēcia
quippe incipit homo poſſe generare ꝓpterea
generacōnū ex abrahā ſumpſit exordiū· q̄ et
pater gēciū ꝯſtitutꝰ ē· quando mutatū no-
men accepit· Ante hunc ergo velut puericia
fuit huiꝰ generis populi dei a noe vſq; ad ip
ſum abrahā· et ideo prima lingua inuēta eſt
id ē hebrea· A puericia nāq; homo incipit lo
qui pꝰ infāciam· que hinc appellata eſt q̄ꝫ fa-
ri nō poteſt· Quā ꝑfecto etatem p̄mam de-
mergit obliuio· ſicut etas prima generis hu-
mani ē deleta diluuio· Quotus em̄ quiſq; ē· q̄
ſuā recordeť infanciā· Quāobrē in iſto ꝓcur
ſu ciuitatis dei ſicut ſupior vnā eandēq; p̄mā
ita duas etates ſcd̄m et terciā liber iſte cōti
neat· in qua tercia ꝓpter vaccam trimā· ca-
pram trimā· arietē trimū· et impoſitū ē legis
iugum· et apparuit habūdancia peccatoꝝ ⁊
regni terreni ſurrexit exordiū· vbi nō defue
runt ſpirituales quoꝝ in turture et columba
figuratū ē ſacramentū·

Explicit liber decimuſſextus·
Incipiunt capitula libri· xvij·

De temporibꝰ ꝓphetaꝝ· j·
Quo tempore ſit impleta ꝓmiſſio dei de ter/
ra chanaan· quā in poſſeſſionē et iſrahel car
nalis accepit· ij·
De triptitis ſignificaciōibꝰ ꝓphetaꝝ q̄ nūc
ad terrenā nunc ad celeſtē iheruſalē· nūc aūt
ad vtrāq; referunť· iij·
De p̄figurata ꝯmutacōne iſrahelitici regni
et ſacerdocij· et de hijs que antea mater ſa-
muelis pſonā gerēs ecc̄ie ꝓphetauit· iiij·
De hijs q̄ ad heli ſacerdotē homo dei ꝓphe
tice locutuſ ē ſignificās ſacerdociū qd̄ ſcd̄m
aaron inſtitutū fuerat auferendum· v·
De iudaico ſacerdocio et regno que cū in e-
ternū dicātur ſtatura nō ꝑmaneť· vt alia in-
teliganť q̄ ſpōdeńť eterna· vj·
De diruptōne regni iſrahelitici· qua p̄figu-
ratur perpetua diuiſio iſrahelis ſpiritualis
ab iſrahele carnali· vij·

De ꝓmiſſionibꝰ ad dauid in filio eiꝰ· q̄ nullatenꝰ in ſalomone ſed pleniſſime inueniunt̄ in xp̄o· viij·
Quā ſimilis in pſalmo octogeſimooctauo ſit ꝓphecia de xp̄o· hijs que ī regnoꝝ libris nathan ꝓphetāte ꝓmittunt̄· ix·
Quā diuerſa acta ſint in regno terrene iheruſalem ab hijs que ꝓmiſerat deꝰ· vt intelligeret̄ ꝓmiſſionis v̄itas ad alteriꝰ regis et regni gloriā ꝑtinere· x·
De ſubſtancia populi dei· que ꝑ ſucceſſionez carnis in xp̄o eſt· qui ſolus eruēdi animā ſuaz ab inferis habuit poteſtatē xi·
Ad quoꝝ ꝑſonā ꝑtinere ītelligēda ſit flagitacio ꝓmiſſoꝝ· de quibꝰ in pſalmo dicit̄· vbi ſunt miſericordie tue antique dn̄e· xij·
An ꝓmiſſe pacis v̄itas illis t̄pibꝰ poſſit aſcribi· que ſub ſalomōe fluxerūt· xiij·
De ſtudio dauid ī diſpoſiciōe pſalmoꝝ· xiiij·
An om̄ia que in pſalmis de xp̄o et eccleſia ꝓphetāt̄ ad ɔtextū hꝰ opiſ coaptāda ſint· xv·
De hijſ que in· xliiij· pſalmo ad xp̄z et eccleſiā ꝑtinencia aut apte dicunt̄ aut tropice· xvj·
De hijs que ad ſacerdociū criſti ī pſalmo cēteſimo nono· et de hijs que in pſalmo· xxj· ad paſſionē ipiꝰ ſpectāt· xvij
De pſalmo tercio et ꝺ quadrageſimo et ꝺ q̄n decimo et de ſexageſimoſeptimo in quibus mors et reſurrectio dn̄i ꝓphetant̄· xviij
De pſalmo· xlviij· in quo iudeoꝝ ꝑtinax infidelitas declarat̄· xix·
De regno ac merito dauid· et de filio ipiꝰ ſalomone· eaqꝫ ꝓphetia que ad xp̄m ꝑtinēs inuenit̄ vel in eis libris qui ſcriptis ipiꝰ copulant̄ vel in eis quos ipiꝰ eſſe nō dubiū ē· xx
De regibꝰ poſt ſalomonē· ſiue in iuda ſiue in iſrahel· xxj
De iheroboā qui impietate ydolatrie ſubditū ſibi ppl̄m ꝓphanauit in quo tn̄ nō deſtitit deus et ꝓphecias inſpirare et multos ſub idolatrie crimine cuſtodire· xxij
De vario vtriuſqꝫ regni hebreoꝝ ſtatu· donec ambo ppl̄i in captiuitatē diuerſo t̄pe ducerent̄ reuocato poſtea iuda in regnū ſuum· quod nouiſſime ī romanoꝝ tranſijt poteſtatem xxiij
De ꝓphetis q̄ vel apud iudeos poſtremi fuerunt vel quos circa t̄pus natiuitatiſ xp̄i euāgelica ꝓdit hiſtoria· xxiiij·

Expliciūt capitula libri· xvij·

Incipit liber· xvij· Ca· i·

PRomiſſiōes dī q̄ facte ſūt abraham cuius ſemini et gentem iſrahelliticā ſecūdum carnē· et omnes gētes deberi ſcd̄m fidē· deo pollicēte didicimꝰ quemadmodū ɔpleant̄· et ꝑ ordinem tempū ꝓcurrēs dei ciuitas indicauit· Nūc ergo ſuꝑioris libri vſqꝫ ad r̄gnū dauid factus eſt finis· nūc ab eodem regno q̄ntū ſuſcepto opi ſufficere videt̄· cetera que ſecunt̄ attingimꝰ· Hoc itaqꝫ t̄pus ex quo ſanctus ſamuel ꝓphetare cepit: et deinceps donec populus iſrl̄ captiuꝰ in babiloniā ducere t̄ atqꝫ inde ſcd̄m ſancti iheremie ꝓpheciā poſt ſeptuaginta ānos reuerſis iſrahelitis dei domꝰ inſtauraret̄ totum t̄pꝰ eſt ꝓphetaꝝ· Quāuis enī et ip̄m noe patriarchā in cuius diebꝰ vniuerſa diluuio terra deleta ſit· et alios ſupra et infra vſqꝫ ad hoc tēpꝰ quo reges ī dei populo eſſe ceperunt ꝓpter quedā ꝑ eos futura q̄quomō ſignificata ſiue p̄dicata que ꝑtineret̄ ad ciuitatē dei regnūqꝫ celoꝝ nō immerito poſſumꝰ appellare ꝓphetas· p̄ſertim quia nō nullos eoꝝ id exp̄ſſius legimꝰ nūcupatos ſic abrahā et ſicut moyſen· tn̄ ꝓphetaꝝ dies p̄cipue maximeqꝫ hij dicti ſunt· ex quo cepit ꝓphare ſamuel· qui et ſaulem priꝰ· et eo reprobato ipꝫ dauid deo p̄cipiente vnxit ī regem de cuius ceteri ſtirpe ſuccederent quouſqꝫ illos ſuccedere ſic oporteret· Que igit̄ a ꝓphetis ſunt p̄dicata de xp̄o cū moriēdo decedētibꝰ· et naſcendo ſuccedētibꝰ ſuis membris ciuitas dei ꝑ iſta curreret t̄pa· ſi omnia veliꝫ cōmemorare in immēſum ꝓgit̄· primū qꝛ ipa ſcriptura que ꝑ ordinez reges eorūqꝫ facta et euenta digerens videtur tanq̄z hiſtorica diligencia rebus geſtis occupata enarrandis· ſi adiuuāte dei ſpū cōſiderata tractetur· vel magis vel certe nō minꝰ p̄nūciādis futuris q̄ꝫ p̄teritis enunciandis inuenietur intenta· Et hoc perſcrutando indagare· ac differendo monſtrare· q̄ꝫ ſit operoſum atqꝫ ꝓlixum· et q̄ꝫ multis indignum voluminibus: quis ignorat qui hec vel mediocriter cogitat: Deinde quia hec ipa que ad ꝓpheciā nō ambigitur ꝑtinere· ita ſunt multa ꝺ xp̄o regnoqꝫ celoꝝ que ciuitas dei eſt· vt ad hoc aperiendum maior ſit diſputacio neceſſaria· q̄ꝫ huiꝰ opis modꝰ flagitat· ꝓinde ita ſi potuero ſtilo moderabor meo vt huic opi in dei voluntate ꝑagendo· nec ea que ſuꝑſunt dicaz nec ea que ſatis ſunt p̄termittam·

Capitulū ſecūduz·

IN precedente libro diximꝰ ab initiõ
abrahã ꝓmiſſiõe di duas res fuiſſe ꝓ
miſſas· vnam ſcilicet quod terrã cha
naan poſſeſſurꝝ foret ſemen eius· quod ſigni·
ficat vbi dictum eſt· vade in terrã quã tibi d
monſtrauero et faciã te in gentem magnam
aliam vero longe ꝑſtanciorẽ· nõ de carnali·
ſed de ſpũali ſemine ꝑ qd pater eſt· nõ vniꝰ
gentis iſrahelitice ſed oim gencium· que fide
eius feſtigia conſequunt̃· quod ꝓmitti cepit
hijs verbis· Et bñdicent̃ in te oms tribus ter
re· Et deinceps alijs multis admodũ teſtimo·
nijs hec duo ꝓmiſſa eſſe monſtrabimus· Erat
igit̃ iam in terra ꝓmiſſionis ſemen abrahe id
eſt ꝓplus iſrahel· ſecundũ carnẽ· atq nõ ſolũ
tenendo ac poſſidendo ciuitates aduerſario
rum verꝝ etiã reges habẽdo regnare iam ce
perat· impletis d ipo populo ꝓmiſſionibꝰ di
magna iã ex pte nõ ſolũ que in illis tribus pa
tribus abraham iſaac· et iacob· et quecumq
alie tẽporibꝰ eorꝝ verꝝ etiã que ꝑ ipm moyſẽ
ꝑ quem ꝓplus idem de ſeruitute egiptia libe
ratus eſt· ꝑ quẽ cuncta ꝑterita reuelata ſunt
tẽporibꝰ eiꝰ cũ ꝓplm ꝑ heremũ duceret facte
fuerant· Neq aũt ꝑ inſignem ducẽ ihm naue
ꝑ quẽ ꝓplus ille in ꝓmiſſionis inductꝰ eſt ter
ram expugnatiſq gentibꝰ eã duodecim tri·
bubꝰ quibꝰ deꝰ iuſſerat diuiſit et mortuus ẽ
neq poſt illũ toto tpe iudicium impleta fue·
rat ꝓmiſſio dei de terra chanaan a quodam
flumine egipti vſq ad flumẽ magnũ eufratẽ
nec tñ adhuc ꝓphetabat̃ futurꝝ· ſed expecta
bat̃ implendũ · Impletum eſt aũt ꝑ dauid et
eius filiũ ſalomonẽ· cuius regnũ tanto quan·
tum ꝓmiſſum fuerat ſpacio dilatatũ eſt· Vni
uerſoſ quippe illos ſubdiderũt· tributarioſq
fecerunt· Hic igit̃ in terra ꝓmiſſiõis ſecũdũ
carnẽ· hoc eſt in terra chanaan ſub hijs regi
bus ſemen abrahe fuerat cõſtitutũ · vt nihil
deinde ſupeſſet quo terrẽa illa dei ꝓmiſſio cõ
pleret̃· niſi vt in eadẽ terra quãtum ad ꝓſpe·
ritatẽ attinet tpalẽ· ꝑ poſteritatis ſucceſſio
nem in cõcuſſo ſtatu vſq ad mortalis ſeculi
huiꝰ terminũ gens ꝑmanẽt hebrea· ſi dñi dei
ſui legibꝰ obediret· Sed qm̃ deꝰ nouerat h
eã nõ eſſe facturã· Vſus eſt eiꝰ etiã tpalibus
penis ad exercẽdos in ea paucos fideles ſuos
et monẽdos qui poſtea futuri erãt in oĩbꝰ
gentibꝰ· qꝫ eos admoneri oportebat· in qui·
bus alterã ꝓmiſſionem reuelato nouo teſta/
mento ꝑ incarnacionẽ xp̃i fuerat impleturꝰ·

Capitulum tercium

QVo circa ſic oracula illa dĩna ad ab·
raham· iſaac· et iacob· et quecumq
alia ſigna vl' dicta ꝓphetica in ſacriſ
litteris ꝑcedentibꝰ facta ſunt ita etiã cetere
ab iſto regum tempore ꝓphecie ptim ptinẽt
ad gentem carnis abrahe· ptim vero ad illd
ſemen eius in quo benedicent̃ oms gẽtes co·
heredes xp̃i ꝑ teſtamentũ nouũ· ad poſſiden
dam vitam eternam regnũq celorꝝ· ptim g
ad ancillã que in ſeruitutẽ generat id ẽ ter·
rena iheruſalem· que ſeruit cũ filijs· ptim vo
ad liberam ciuitatem dei id ẽ verã ihrl'm eter·
nam in celis· cuiꝰ filij homĩes ſcd'm deũ viuẽ/
tes pegrinant̃ in terris· Sed ſunt in eis quedã
que ad vtrãq ptinere intelligunt̃· ad ãcillam
ꝓprie ad liberã figurate· Tripcita itaq hec
intelliguntur eloquia ꝓphetarꝝ· Siquidem
aliqua ſunt ad terrenã ihrl'm expectãcia aliq
ad celeſtẽ· nõnulla ad vtrãq· Exemplis vi·
deo ꝓbandũ quod dico· Miſſus eſt nathan
ꝓpheta qui regem dauid argueret de pecca
to graui· et ea que cõſecuta ſunt mala futura
ꝑdiceret· Hec atq hmoi ſiue publice id ẽ ꝓ
ſalute ꝓpli· ſiue ꝑuatim· cũ ꝓ ſuis quiſq rebꝰ
diuina ꝓmeretur eloquia· quibꝰ ꝑ vſu tpa·
lis vite futuri aliquid noſceret̃· ad terrenam
ciuitatem pertinuiſſe quis ambigat· Vbi aũt
legitur· ecce dies veniũt dicit dñs· et ↄſuma
bo domui iſrahel et domui iuda teſtamentũ
nouũ nõ ſecundũ teſtamentũ quod diſpoſui
patribꝰ eorꝝ in die qua apprehẽdi manũ eorꝝ
vt educerẽ eos de terra egipti qm̃ nõ permã
ſerunt in teſtamẽto meo et ego neglexi eos
dicit dñs· quia hoc eſt teſtamẽtum quod cõ·
ſtituã domui iſrahel dicit dñs· poſt dies illos
dabo leges meas in mẽtem eorꝝ et ſup corda
eorꝝ ſcribam eas· et videbo eos· et ero illis in
deũ et ipi erũt michi in plebẽ· iheruſalem ſine
dubio ſuperna ꝓphetatur· cuiꝰ deꝰ in ſe pre·
miũ eſt· eũq habere atq ipiꝰ eſſe ſummũ illi
eſt atq totũ bonum· Ad vtrãq vero ptinet
hoc ipm quod iheruſalem dicitur dei ciuitas
et in ea ꝓphatur futura domꝰ dei· eaq ꝓphe
tia videtur impleri cũ ſalomõ rex edificat il·
lud nobiliſſimũ templũ· Hec enĩ et in terrena
ihrl'm ſcd'm hiſtoriã cõtigerũt· et celeſtis ihe
ruſalẽ figure fuerũt· Quod genꝰ ꝓphecie ex
vtroq veluti cõpactũ atq cõmixtũ· libris
veteribꝰ canonicis quibꝰ rerꝝ geſtarꝝ narra
cões ↄtinentur· valet plurimũ multũq ex/
ercuit et exercet ingenia ſcrutanciũ litteraſ
ſacras· vt quod hiſtorice ꝑdictũ ↄpletumq
legitur in ſemine abrahe ſecundum carnem·
etiam in ſemine abrahe ſecũdũ fidẽ· quid im
plendũ allegorie ſignificet inquiratur· in tã
tum vt quibuſd viſum ſit nichil eſſe in eiſdem
libris vel ꝑnũciatũ et effectũ vel effectũ quã
uis nõ prenũciatũ quod nõ inſinuet aliquid
ad ſupernã ciuitatem dei· eiuſq filios in hac
vita peregrios figurata ſignificaciõe referẽd·

Sʒ ſi hoc ita ē· iā bipertita nō triptita erunt
eloquia ꝓphetaꝝ· vel pocius illaꝝ ſcriptura
rum oīm que veteris inſtrumēti appellacōe
ceſſent· michil em̄ erit illic quod ad iheruſalē
terrenam tm̄ ptineat· ſi quicqd ibi de illa vel
ꝓpter illā dicit̄ atqꝫ cōplet̄· ſignificat alid qꝺ
ad ihrl'm celeſtē allegorica pfigura cōne re=
ferat̄· ſed erunt ſola duo genera· vnū qꝺ ad
ihrl'm liberā· alterū quod ad vtrūqꝫ ptineat
Michi aūt ſicut multū vident̄ errare q̄ nul=
las res geſtas in eo genē literaꝝ aliqd alid
pter id quod eo modo geſte ſunt ſignificare
arbitrant̄· ita multū audere· ꝗ prſus ibi oīa
ſignificacōnibus allegoricis inuoluta eſſe cō
tendūt· Ideo triptita non biptita eſſe dixi·
Hoc em̄ exiſtimo· nō tn̄ culpans eos qui po/
tuerunt illic de quacūqꝫ re geſta ſenſuʒ intel
ligencie ſpiritalis exculpere· ſuatā dūtaxat
primitus hiſtorie veritate· Ceteꝝ que ita di
cunt̄ vt rebꝰ hūanitꝰ ſeu diuinitꝰ geſtis ſiue
gerendis ↄuenire nō poſſunt· quis fidelis du
bitet nō eſſe inaniter dicta· Quis nō ad intel
ligenciā ſpiritalē reuocet ſi poſſit· aut ab eo
qui poteſt reuocanda eſſe fateat̄·

¶ Capitulū quartuʒ·

PRocurſus igit̄ ciuitatis dei· vbi per
uenit ad reguʒ tpa· qn̄ dauid ſaule
reprobato ita regnū pmuſ obtinuit
vt eius deinde poſteri in terrena ihrl'm diu=
turna ſucceſſione regnarent· dedit figuram
res geſta ſignificās atqꝫ pnūcians· ꝗ nō eſt
ptereundū ſilencio de reꝝ mutacōe futura=
rum quod attinet ad duo teſtamēta vetuſ ⁊
nouū· vbi ſacerdociū regnūqꝫ immutatum ē
p ſacerdotē eūdemqꝫ regem nouū ac ſempi=
ternū· qui eſt xp̄us ih̄s· Nam et heli ſacerdo
te reprobato· ſubſtitutꝰ in dei miniſteriū ſa=
muhel ſimul officio functꝰ ſacerdotis et iudi
cis· et ſaule abiecto rex dauid fundatꝰ in re=
gno· hoc quod dico figurauerūt· Mater qꝫ
ip̄a ſamuhelis anna que prius fuit ſterilis et
poſteriore fecunditate letata ē: ꝓphetaē ali/
ud nō videt̄· cū gratulacōnem ſuā dn̄o fudit
exultās· qn̄ eundē pueꝝ natū· et ablactatuʒ
deo reddit· eadē pietate qua fouerat· Dicit
em̄· Confirmatū eſt cor meū in domino et ex
altatū eſt cor meū in deo meo· Dilatatū ē ſu=
per inimicos meos os meū· letatū eſt in ſalu=
tari tuo· Qm̄ non ē ſanctꝰ ſicut dn̄s: et non ē
iuſtus ſicut deꝰ noſter· Nō ē ſanctꝰ pter te·
Nolite gloriari et nolite loqui excelſa· neqꝫ
pcedat magniloqum de ore veſtro· qm̄ deus
ſciēciaꝝ dn̄s· et deꝰ preparās adinuēcōnes
ſuas· Arcū potenciū fecit infirmū· et infirmi
pcincti ſunt virtute· Pleni panibꝰ minorati
ſunt· et eſuriētes tranſierūt terrā· Quia ſte
rilis pepit ſeptē· et multa in filijs infirmata ē
Dn̄s mortificat et viuificat· deducit ad infe
ros et reducit· Dn̄s paupem facit et ditat:
humiliat et ſublimat· Suſcitat a terra pau=
perē· et de ſtercoē erigit inopeʒ· vt collocet
eū cū potentibꝰ ꝓpli· et ſedē ꝓpli glorie here
ditatē dās eis· dans votū optanti et bn̄dixit
ānos iuſti qm̄ nō in virtute potēs ē vir· Do=
minꝰ infirmū faciet aduerſariū ſuū: dn̄s ſan=
ctus· Nō glorietur prudens in prudēcia ſua
et nō glorietur potenſ in potencia ſua et nō
glorietur diues in diuicijs ſuis· ſed in h' glo=
riet̄ qui gloriat̄· itelligē ⁊ ſcire dn̄m et facere
iudiciū et iuſticiā in medio terre· Dn̄s aſcen=
dit in celos ⁊ tonuit· ip̄e iudicabit extrema
terre quia iuſtꝰ ē· ⁊ dat virtutē regibꝰ nr̄is·
⁊ exaltauit cornu xp̄i ſui· Itane vero verba
hec vnius putabunt̄ eſſe muliercule· de nato
ſibi filio gratulantis· Tātumne mēs hominuʒ
a luce veritatis auerſa ē· vt n̄ ſenciāt ſupgre
di modū femie huiꝰ verba que fudit· Porro
qui rebꝰ ip̄is que iā ceperunt et in hac terre
na pegrinacōe cōpleri cōuenienter mouet̄·
nōne intendit et aſpicit et agnoſcit p hanc
mulierē cuiꝰ etiā nomē id ē anna que gracia
eius interp̄tatur· ip̄am religioneʒ xp̄ianam·
ip̄am ciuitatē dei cuiꝰ rex ē ⁊ conditor xp̄us·
ip̄aʒ poſtremo dei graciā ꝓphetice ſic locutā
a qua ſupbi alienantur vt cadāt· qua humi=
les implent̄ vt ſurgāt· quod maxime ymnus
iſte pſonauit· Niſi qſqꝫ forte dicturꝰ ē nichil
iſtā ꝓphetaſſe mulierē· ſed deū tātūmō ꝓpt̄
filiū quē pcata impetrauit exultanti pdica/
cōne laudaſſe· Quid ergo ſibi vult quod ait·
arcū potēcium fecit infirmū· et infirmi accin
cti ſunt virtute· plene panibꝰ immorati ſunt
et eſurientes trāſierūt terrā: quia ſterilis pe
perit ſeptem· et multa in filijs iſirmata ē· Nū
quid ſeptē ip̄a pepperat· quāuis ſterilis fuit·
Vnicū habebat cū iſta dicebat· ſed nec po=
ſtea ſeptē pepit ſiue ſex· quibꝰ ſeptimus eſſet
ip̄e ſamuel· ſed tres mares et duas feminas·
Deinde in illo ꝓplo cuʒ adhuc nemo regnaret
quod in extremo poſuit dat virtutē regibuſ
nr̄is ⁊ exaltauit cornu xp̄i ſui· vn̄ dicebat ſi n̄
ꝓphetabat· Dicat ergo eccleſia xp̄i· ciuitas
regis magni· gracia plena· prole fecunda di
cat qꝺ tāto an̄ de ſe ꝓphetatuʒ p os huiꝰ pie
matris agnoſcit· Confirmatū ē cor meum in
domino· et exaltatum ē cornu meum in deo
meo· Vere confirmatum ē cor ⁊ cornu· vere
exaltatum ē quia non in ſe· ſʒ in domino deo
ſuo· Dilatatū ē ſup inimicos meos os meum
quia ⁊ in anguſtijs preſſuraꝝ ſermo dei nō ē
alligatus· nec in pconibus alligatis· Letata
ſunt inquit in ſalutari tuo· xp̄us iſte ē ihesus·

quem ſymeon ſicut in euangelio legiť · ſenex
amplectēs puum agnoſcens magnū · nūc di=
mittis inqť dn̄e ſeruū tuū in pace · quia vide=
runt oculi mei ſalutare tuum · Dicat itaqꝫ ec
cleſia · Letata ſum inquit in ſalutari tuo · qm̄
nō eſt ſanct9 ſicut dn̄s · ⁊ nō ē iuſtus ſicut de9
noſter · tanq̄ ſanct9 et ſanctificās · iuſtus ⁊ iu
ſtificās · nō eſt ſanct9 pter te · quia nemo fit n̄
abs te · Deniqꝫ ſequiť · Nolite gloriari · et no
lite loqui excelſa neqꝫ exeat magniloq̄um de
ore veſtro · qm̄ deus ſciēciaꝝ dn̄s ipe vos ſcit
et vbi nemo ſcit · Nam qui putat ſeip̄ꝫ aliquid
eſſe cū nihil ſit · ſe ip̄ꝫ ſeducit · Hec dicunť ad
uerſarijs ciuitatis dī ad babiloniā ptinētib9
de ſua virtute pſumētib9 · in ſe nō in domino
gloriātib9 · ex quibus ſunt etiā carnales iſra
helite terrene iheruſalem ciues terrigine · q̄
vt dicit apl̄us · ignorātes dei iuſticiā id ē quā
dat homini deus qui ſolus eſt iuſtus · atqꝫ iu=
ſtificans · et ſuā volētes ꝯſtituere id ē velut a
ſe ſibi paratā · nō ab illo impetitā · iuſticie dei
non ſunt ſubiecti · vtiqꝫ quia ſupbi de ſuo pu
tantes · nō de dei poſſe placere ſe deo · qui eſt
deus ſcienciaꝝ · atqꝫ ideo arbiter cōſciencia
rum · ibi videns cogitaciones hoim qm̄ vane
ſunt · ſi hoim ſunt · et ab illo nō ſunt · Et prepa
rans inquit adinuēcōnes ſuas · Quas adin/
uencōnes putam9 · niſi vt ſupbi cadāt · et hu
miles ſurgant · Has quippe adinuēciones ex
equiť dicēs · Arcus potenciū infirmatus eſt
et infirmi pcincti ſunt virtute · Infirmat9 ē
arcus id ē intēcio eoꝝ · qui tā potētes ſibi vi
denť vt ſine dei dono atqꝫ adiutorio · hūana
ſufficiencia diuina poſſint implere mandata
et pcinguntť virtute · quoꝝ in terra vox ē · mi
ſerē mei dn̄e qm̄ infirm9 ſū · Pleni panib9 in
quit minora ſunt · et eſuriētes trāſierūt terrā
Qui ſunt intelligēdi pleni panib9 niſi idē ipi
quaſi potētes id eſt iſrahelite · quib9 credita
ſunt eloquia dei · Sed i eo pplo ancille filij mi
norati ſunt · quo verbo min9 quidē latino bn̄
tn̄ expſſuꝫ ē · ꝙ ex maiorib9 minores facti ſūt
quia ⁊ in ipis panib9 id ē diuinis eloquijs q̄
iſrahelite ſoli tunc ex omibus gentibus acce
perūt · terrena ſapiūt · Gentes aūt quibus lex
illa nō erat data · poſtea q̄ꝫ p nouū teſtamētū
ad eloquia illa venerunt · multū eſuriēdo ter
ram tranſierūt · quia in eis nō terrena ſed ce=
leſtia ſapuerunt · Et hoc veluti q̄rereť cā cur
factum ſit quia ſterilis inquit pepit ſeptēꝫ · et
multa in filijs infirmata ē · Hic totū quod p=
phetabať eluxit agnoſcētibus numeꝝ ſepte
nariū quo ē vniuerſe eccleſie ſignificata pfe
ctio · Propter quod et iohs apl̄us ad ſeptem
ſcribit eccleſias · eo modo ſe oſtēdēs ad vni9
pleitudinē ſcribē · Et i pverbijs ſalomonis h̄

ātea pſiguratā ſapia edificauit ſibi domū ⁊ ſuf
fulſit colūnas ſeptē · Sterilis em̄ erat in oib9
gentib9 dei ciuitas · anteq̄ꝫ iſte fet9 quē cer
nim9 oriret · Cernim9 etiā que multa in filijs
erat nunc infirmatā ihrl̄ꝫ terrenā · qm̄ quicū
q̄ꝫ filij libere in ea erant · virtus ei9 erāt · Nūc
vero ibi qm̄ litera ē: et ſpiritus non ē · amiſſa
virtute infirmata ē · Domin9 mortificat ⁊ vi
uificat · mortificat illā que multa erat in filijs
et viuificat hanc ſterilem que peperit ſeptē ·
Quāuis cōmodius poſſit intelligi eoſdē viui=
ficare quos mortificauerit · id em̄ velut repe
tiuit addēdo deducit ad inferos et reducit ·
Quib9 em̄ dicit apl̄us · ſi mortui eſtis cuꝫ xp̄o
que ſurſum ſunt querite vbi xp̄us eſt in dex=
tera dei ſedēs · ſalubriter vtiqꝫ mortificanť a
domino · Quibus adiungit · Que ſurſum ſunt
ſapite nō que ſup terram · vt ipi ſint illi qui e
ſurientes tranſierūt terrā · Mortui em̄ eſtis i
quit · Ecce quō ſalubriter mortificat de9 · De
inde ſequiť · Et vita veſtra abſcondita ē cuꝫ
xp̄o i deo · Ecce quō eoſdē ipos viuificat de9
Sed nūquid eoſdē deduxit ad inferos et re
duxit · Hoc vtrūqꝫ ſine cōtrouerſia fidelium
in illo pocius videmus impletū · capite ſcꝫ no
ſtro · cum quo vitā noſtrā in deo apl̄us dixit
abſconditā · Nā qui ꝓprio filio non pepcit · ſꝫ
p nobis oib9 tradidit eū · iſto mō vtiqꝫ mor
tificauit eū · Et q̄r reſuſcitauit eū a mortuis ·
eundē rurſus viuificauit · Et quia in ꝓphecia
vox ei9 agnoſciť · non derelinq̄s animā meaꝫ
i inferno · eundē deduxit ad inferos et redux
it · has eius pauptate ditati ſum9 · Dominus
em̄ paupem facit et ditat · Nā quid hoc ē vt
ſciamus · quod ſequiť audiam9 humiliat ⁊ ex
altat · Vtiqꝫ ſupbos humiliat · ⁊ humiles ex
altat Quod em̄ alibi legiť deus ſupbis reſi=
ſtit humilibus aūt dat graciā hoc tot9 habꝫ
ſermo hui9 cui9 nomē interptať gracia eius
Iam vero quod adiungitur ſuſcitat a terra
paupem de nullo melius q̄ꝫ de illo intelligo ·
qui ꝓpter nos paup factus ē cum diues eſſet
vt eius pauptate ſicut paulo ante dictū ē di
taremini · Xp̄m em̄ de terra ſuſcitauit tā cito
vt caro eius nō videret corrupcōneꝫ · Nec il
lud ab illo alienabo quod additū ē · et dē ſter/
core erigit inopem · Inops quippe idē q̄ pau
per · Stercus vero vnde erect9 eſt rectiſſime
intelliguntur pſecutores iudei in quoꝝ nu=
mero cum ſe dixiſſet apl̄us eccleſiā pſecutum
que michi fuerūt inquit lucra hec ꝓpter xp̄ꝫ
dāna eſſe duxi nec ſolum detrimēta veꝝ etiā
ſtercora exiſtimaui eſſe vt xp̄m lucrifacerem
De terra ḡ ſuſcitatus ē ille ſupra omnes diui
tes paup et de illo ſtercore erectus ē ſup̄ om
nes opulēci9 ille iops vt ſedeat cū potētib9

populi·quibus ait· Sedebitis ſuꝑ duodecim
ſedes· Et ſedem glorie hereditatē dans eis·
dixerunt enim potētes illi Ecce dimiſimus oīa
et ſecuti ſumus te·hoc votū potētiſſime vo/
uerāt· Sed vnde hoc eis niſi ab illo de quo hͦ
ꝯtinuo dictū eſt· dās votū vouēti· Alioquin
ex illis eſſent potētibꝰ: quoꝝ infirmatus eſt
arcus· Dans inquit votū vouēti· Nō enim dn̄o
quiſq̄ quicq̄ꝫ rectū voueret: niſi q̄ ab illo ac=
cipet quod voueret: Sequit̄· Et bn̄dixit an
nos iuſti: cū illo ſcꝫ vt ſine fine viuat·cui dictū
eſt et āni tui nō deficiēt· Ibi enim ſtāt āni· hic
aūt trāſeunt imo ꝑeunt anteq̄ꝫ veniāt enim nō
ſunt·cū aūt venerint nō erūt q: cū ſuo fine ve
niunt· Hoꝝ aūt duoꝝ id eſt dās votū vouē=
ti·et bn̄dixit ānos iuſti·vnū eſt quod facimꝰ
alteꝝ quod ſumꝰ· Sed hoc alteꝝ deo largi=
tore non ſumit̄·niſi cū ipo adiutore ꝑmū illd
efficiat̄ quia nō in virtute potens eſt vir· Do
minꝰ infirmū faciet aduerſariū eius·illū ſcꝫ·
qui homi vouēti inuidet ⁊ reſiſtit·ne valeat
implere quod vouit Pōt ex ambiguo greco
intelligi et aduerſariū ſuū· Cuꝫ enim dominus
poſſidere nos ceperit· ꝓfecto aduerſariꝰ qui
noſter fuerat ipiꝰ fit· et vincet̄ a nobis ſed n̄
viribus noſtris·quia non in virtute potens
eſt vir· Dominus ergo infirmū faciet aduer=
ſariū ſuū·dominꝰ ſanctus vt vincat̄ a ſanctiſ
quos dn̄s ſanctus ſanctoꝝ efficit ſanctꝰ· Ac
ꝑ hoc nō glorięt̄ prudēs in prudēcia ſua·⁊ n̄
glorięt̄ potēs in ſua potēcia·et non glorięt̄
diues in diuicijs ſuis·ſꝫ in hoc glorięt̄ q̄ glo/
riat̄ intelligere et ſcire dn̄ꝫ·et facere iudiciū
et iuſticiā in medio terre· Non parua ex ꝑte i
telligit et ſcit dominū·qui intelligit ⁊ ſcit et
hoc a dn̄o ſibi dari·vt intelligat et ſciat dn̄ꝫ·
Quid enim habes ait apl̄us quod non accepi=
ſti· Si aūt ⁊ accepiſti·quid gloriaris quaſi nō
accepis·id eſt quaſi a te ipo tibi ſit vnde glo
riaris· Facit aūt iudicium et iuſticiaꝫ·qui re
cte viuit· Recte aūt viuit·qui obtemꝑat pre
cipiente deo·et finis p̄cepti id ē ad quod re/
fertur p̄ceptuꝫ caritas ē de corde puro·⁊ cō
ſciencia bona·et ſide nō ficta· Porro iſta ca
ritas ſicut iohēſ apl̄us teſtat̄ ex deo ē· Facere
igit̄ iudiciū et iuſticiā ex deo ē· Sed quid ē i
medio terre· Neq̄ꝫ enim debēt facere iudiciū ⁊
iuſticiā qui habitāt in extremis terre quis hͦ
dixerit · Cur ergo additū eſt in medio terre
Quod ſi nō adderet̄·et tātummō diceret̄· fa
cere iudiciū et iuſticiā·magis hoc p̄ceptum
ad vtroſq̄ꝫ homines ꝑtineret·⁊ mediterrane
os·⁊ maritimos· Sed ne quiſq̄ꝫ putaret·pꝰ
finem vite qui in hoc agit̄ corꝑe ſupeſſe tpꝰ
iudiciū iuſticiāq̄ꝫ faciēdi·qua cū eſſꝫ in carne
non fecit et ſic diuinuꝫ euadi poſſe iudiciū·in

medio terre michi videtur dictum·cum q̄ſq̄ꝫ
viuit in corꝑe· In hac quippe vita ſuaꝫ terrā
quiſq̄ꝫ circūfert· quā moriēte homīe recipit
terra cōmunis reſurgenti vtiq̄ꝫ redditura ꝓ
inde in medio terre id ē cū anima noſtra iſto
terreno clauditur corꝑe·faciendū ē iudiciuꝫ
atq̄ꝫ iuſticia·quod nobis proſit in poſteꝝ qn̄
recipit quiſq̄ꝫ ſcd̄m ea q̄ ꝑ corpus geſſit·ſiue
bonuꝫ ſiue malū· Per corpus quippe ibi dixit
aplꝰ·ꝑ tempus quo vixit in corꝑe· Neq̄ꝫ enim
ſi quiſ maligna mēte atq̄ꝫ impia cogitacione
plaſphemet·nec id vllis mēbris corꝑis oꝑet̄
ideo nō erit reus·quia nō motu corꝑis geſſit
cum hoc ꝑ illud tempus geſſerit· quo geſſit
et corpus· Iſto modo cōgruēter intelligi po
teſt etiaꝫ illud quod in pſalmo legitur· Deꝰ
aūt rex noſter·ante ſecula·oꝑatus ē ſalutem
in medio terre· vt dominꝰ ihēſꝰ accipiat̄ deꝰ
noſter qui ē ante ſecula·quia ꝑ ipm̄ facta ſūt
ſecula·oꝑatus ē ſalutem noſtrā in medio ter
re·cum verbum caro factum ē: et terreno ha
bitauit in corꝑe· Deinde poſtea q̄ꝫ ꝓphetatū
ē in hijs verbis anne·quō gloriari debeat qui
gloriatur nō in ſe vtiq̄ꝫ·ſed in domino ꝓpter
retribucionē que in die iudicij futura ē· dn̄s
aſcēdit inquit in celos et tonuit·ipe iudica=
bit extrema terre quia iuſtus ē· Prorſus or/
dinem tenuit confeſſiōis fidelium · Aſcendit
enim in celum dominus xp̄us et inde venturus
ē ad viuos·et mortuos iudicandos· Nam q̄ſ
aſcendit ſicut dicit aplꝰſ·niſi qui et deſcēdit
in inferiores ꝑtes terre· Qui deſcendit ipe ē
⁊ qui aſcēdit ſuꝑ oīes celos·vt adimpleret
oīa· Per nubes ergo ſuas tonuit·quas ſan=
cto ſpiritu cuꝫ aſcendit impleuit· De quibꝰ
ancille ihrſm·hoc ē ingrate vinee cōminatꝰ
ē apud yſaiā ꝓphetam·ne pluant ſuꝑ eam im
brem· Sic aūt dictū ē·ipe iudicabit extrema
terre·ac ſi diceretur etiā extrema terre· Nō
enim alias partes non iudicabit·qui omnes
homines procul dubio iudicabit· Sed me=
lius intelliguntur extrema homīs·qm̄ nō iu=
dicabuntur q̄ in meliꝰ vel in deterius medio
temꝑe cōmutant̄ ſed in quibus extremis in/
uentuſ fuerit qui iudicabitur· Propter quod
dictum ē Qui perſeuerauerit vſq̄ꝫ in finem hͦ
ſaluus erit Qui ergo perſeuerāter faciūt iu=
dicium ⁊ iuſticiā in medio terre non damna=
buntur cum iudicabuntur extrema terre Et
dat inquit virtutem regibꝰ nr̄is vt non eos
iudicando cōdēnet Dat virtutē qua carnē
ſicut reges regāt ⁊ in illo mundū q̄ ꝓpter eoſ
fudit ſanguinē vincant Et exaltauit cornu
xp̄i ſui Quō xp̄ꝰ exaltauit cornu xp̄i ſui De q̄
enim ſupra dictum ē dominus aſcēdit in celos
⁊ intellectus ē dn̄s xp̄us ipe ſicut hic dicitur

exaltabit cornu xp̄i ſui Quis ergo ē xp̄9 xp̄i
ſui· An cornu exaltabit vniuſcuiuſq₃ fidelis
ſui· ſicut iſta ipſa in pͥncipio h9 ẏmni ait ex/
altatū ē cornu meū in deo meo· Omēs quippe
vnctos ei9 criſmate recte xp̄os poſſum9 dicē
qꝺ tn̄ totū cū ſuo capite corpus· vn9 ē xp̄us·
Hec anna ꝓphetauit ſamuelis mater ſancti
viri multūq₃ laudati in q̄ quidē tūc figurata
ē mutacio veteris ſacerdocij ⁊ nūc ipleta ē·
qn̄ infirmata ē q̄ mula erat in filijs vt nouum
habēt i xp̄o ſacerdociu₃ ſterilis q̄ ꝑpit ſeptē

Capitulum quintum

SEd hoc ip̄z euidēci9 ad hely ſacerdo
tē miſſ9 loquit̄ homo dei· c9 q̄dē no
mē tacet̄· ſ₃ intelligit̄ officio miniſte
rioq₃ ſuo ſine dubitaciōe ꝓpheta· Sic em̄ ſcꝑ
tū ē· ⁊ venit homo dī ad heli· ⁊ dixit· Hec di
cit domin9· Reuelat9 ſum ad domū p̄ris tui
cū eſſent in terra egipti ſui in domo pharao
nis· ⁊ elegi domū patris tui ex om̄ibus ſcep
tris iſrahel michi ſacerdocio ſūgi· vt aſcen
derēt ad altare meū· ⁊ incēderūt incēſum ⁊
portarēt ephot· et dedi domui p̄ris tui oīa q̄
ſūt ignis filioꝝ iſrl̄ in eſcā· Et vt qꝺ r̄ſpexiſti
i incēſū meū ⁊ i ſacrificiū meū impudēti ocu
lo et glorificaſti filios tuos ſup me· bn̄dicē p̄
micias nois ſacrificij i iſrahel in ɔſpectu meo
Propter hoc h̄ dicit domi9 de9 iſrahel· Dixi
domus tua ⁊ dom9 p̄ris tui trāſibūt corā me
vſq₃ ineternū· Et nūc hec dicit dn̄s· Nequa/
q̄₃· ſ₃ glorificātes me glorificabo· et qui ſper
nit me ſpernet̄· Ecce dies veniūt· et extermi
nabo ſemē tuū· ⁊ ſemē dom9 p̄ris tui· ⁊ n̄ erit
tibi ſenior in domo tua om̄ib9 dieb9· et virū
exterminabo tibi ab altari meo· vt deficiant
oculi eius et defluat anima eius· et oīs q̄ ſup
erit domus tue decidat in gladio viroꝝ· Et
h̄ tibi ſignū· quod veniet ſup duos filioſ tuoſ
hos· ofni et fineeſ· Vna die morient̄ ambo· Et
ſuſcitabo michi ſacerdotē fidelē q̄ oīa que i
corde meo ⁊ q̄ i aīa mea faciat· ⁊ edificabo ei
domū fidelē· ⁊ trāſibit corā xp̄o oīb9 diebus
Et erit q̄ ſupauerit i domo tua veniet adora
re in obulo argēti dicēs· Iacta me i vnā ꝑtē
ſacerdocij tui māducare panē· Nō ē vt dicat̄
iſta ꝓphecia vbi ſacerdocij veteris tāta ma
nifeſtacōne p̄nūciata mutacō ē· in ſauele fuiſ
ſe cōpleta Quāq̄₃ em̄ nō eſſet de alia tribu ſa
muel q̄₃ que cōſtituta fuerat a dn̄o vt ſuiret
altari tn̄ nō erat de filijs aaron cui9 ꝓgenies
fuerat deputata· Vn̄ fierēt ſacerdotes· ac ꝑ
h̄ i ea q̄₃ re geſta· eadē mutacio q̄ ꝑ xp̄m ih̄m
futura fuerat adumbrata eſt· ⁊ ad vetus te
ſtamētum ꝓprie· figurate vero ꝑtinebat ad
nouū ꝓphecia facti et ipa nō verbi· id ſc₃ fa
cto ſignificās· qꝺ verbo ad heli ſacerdotem
dictū ē ꝑ ꝓphetā Nā fuerēt poſtea ſacerdoteſ
ex gn̄e aarō ſicͭ ſadoch ⁊ abiathar regnante
dauid ⁊ alij deinceps anteq̄₃ tp̄us veniret q̄
iſta q̄ de ſacerdocio mutādo tāto an̄ p̄dicta
ſunt effici ꝑ xp̄₃ oportebat· Quis at̄ nūc fide
li oculo hec intuēs nō videat eſſe cōpleta qn̄
quidē nullū tabernaculū· nullū tēplū· et ideo
nec vllus ſacerdos remāſit iudeis· q̄b9 vt de
ſemine aarō ordinaret̄ in dei fuerat lege mā
datū· Qꝺ ⁊ hic ɔmēoratū ē· illo dicēte ꝓphe
ta· Hec dicit dn̄s de9 iſrl̄· Dom9 tua et do
m9 p̄ris tui trāſibūt corā me· vſq₃ ineternum
Et nūc dicit dn̄s· Nequaq̄₃ ſ₃ glorificantes
me· glorificabo ⁊ q̄ me ſꝑnit ſꝑnet̄ Qꝺ em̄ no
minat domū p̄ris ei9 n̄ eū de ꝓximo p̄re dicē
ſ₃ de illo aarō q̄ p̄m9 ſacerdos ē iſtitutus de
cui9 ꝓgenie ceteri ſeq̄rent̄· ſupiora demon
ſtrāt· vbi ait· Reuelat9 ſum ad domū patriſ
tui cū eſſent in terra egipti ſui in domo pha
raōis· ⁊ elegi domū p̄ris tui ex oīb9 ſceptris
iſrahel· mihi ſacerdocio ſūgi Quiſ patꝝ fuit
h9 in illa egiptia ſuitute· vn̄ cū liberati eſſēt
elect9 ē ad ſacerdociū n̄ aarō· De h9 g̃ ſtirpe
iſto loco dixit futuꝝ fuiſſe vt n̄ eſſent vlteri9
ſacerdotes· qꝺ iā videm9 ipletū vigilat fiꝺs
p̄ſto ſūt res cernūt̄ tenent̄· et vidē volētium
oculis igerūt̄· Ecce inq̄t dies veniūt· ⁊ exter
miabo ſemē tuū ⁊ ſemē dom9 p̄ris tui ⁊ n̄ erit
tibi ſenior i domo tua oīb9 dieb9· ⁊ viꝝ exter
miabo tibi ab altari meo· vt ꝺficiāt oculi ei9·
⁊ ꝺfluat aīa ei9· Ecce dies q̄ p̄nūciati ſūt ia₃
venerūt Null9 ſacerdos ē ſcꝺm ordinē aarō
Et q̄cūq₃ ex ei9 gn̄e ē hō ē vid₃ ſacͥficiū xp̄ia
noꝝ toto orbe pollē· ſibi at̄ honorē illū mag
nū eē ſbtractū ꝺſtituūt̄ oculi ei9· ⁊ ꝺfluit aīa
ei9 tabe meroriſ Proprie at̄ ad h9 domū hely
cui h̄ dicebāt̄ qꝺ ſeq̄t̄ ꝑtinet Et oīſ q̄ ſuperit
dom9 tue ꝺcidet gladio viroꝝ Et h̄ tibi ſig
nū qꝺ vēiet ſup duos filios tuos hos ofi ⁊ fie
es Die vno morient̄ ābo· Hoc g̃ ſignū factū ē
mutādi ſacꝺocij ꝺ domo h9 q̄ ſino ſiḡficatū ē
mutanꝺ ſacꝺociu₃ dom9 aarō· Mors q̄ppe fi
lioꝝ h9 ſiḡficauit mortē n̄ hoim ſ₃ ipi9 ſacꝺo
cij ꝺ filijs aarō Qꝺ at̄ ſeq̄t̄ ad illu₃ iā ꝑtiet ſa
cꝺotē c9 figurā geſſit huic ſuccedēdo ſauel
ꝓinꝺ q̄ ſecūt̄ ꝺ xp̄o ih̄u noui teſtam̄ti ꝟo ſac
dote dicunt̄ Et ſuſcitabo mihi ſacꝺotē fiꝺlē
q̄ oīa q̄ i corꝺ meo ⁊ q̄ i aīa mea faciat Et edi
ficabo ei domū fiꝺlē ipa₃ et̄nā ⁊ ſupnā ih̄rl̄m
Et t̄nſibit inq̄t corā xp̄o meo oīb9 dieb9· trā
ſibit dixit ɔuerſabit̄ ſicͭ ſupi9 dixēat ꝺ domo
aarō dixi dom9 tua ⁊ dom9 p̄riſ tui t̄nſibunt
corā me inet̄nu₃ Qꝺ at̄ ai corā xp̄o meo t̄nſi/
bit ꝺ ipa domo vtiq₃ intelligendum ē n̄ ꝺ il
lo ſacꝺote q̄ ē xp̄9 ipe mediator at₃ ſaluator
Dom9 g̃ ei9 corā illo t̄nſibit· Pōt ⁊ t̄nſibit i
telligi ꝺ morte ad vitā· oīb9 dieb9 q̄b9 agi/
tur vſq₃ in finem ſeculi hui9 iſta mortalitas

Quod aūt ait de9 qui om̄ia que i corde meo
et que in anima mea faciat·ñ arbitremur ha
bere animā deū cū ſit cōditor anime·ſed ita
hoc de deo tropice nō ꝓprie dicit̄·ſicut ma/
nus et pedes·et alia corpis mēbra·Et ne ſe-
cundū hoc credat̄ homo in carnis h9 effigie
factus ad imaginē dei adduntur et ale quas
vtiq; nō hab; homo et dicit̄ deo ſub vmbra
alaꝝ tuaꝝ ꝓteges me·vt intelligāt homies
de illa ineffabili natura·nō ꝓpriis ſed trāſla-
tis reꝝ vocabulis iſta dici·Quod vero adiū
git̄·et erit qui ſuperit in domo tua veniet ad
orare ei·nō ꝓprie de domo dicitur hui9 heli·
ſed illius aaron·de quā vſq; ad aduentū ihu
xp̄i homies remāſerūt·de quo genere etiam
nūc vſq; nō deſunt·Nam de illa domo h9 he
li iam ſupradictū erat·⁊ om̄is qui ſuperit do
mus tue·decidēt in gladio viroꝝ·Quō ergo
h̄ vere dici potuit ⁊ erit q̄ ſuperit i domo tua
veniet adorare ei·ſi illud ē veꝝ quod vltore
gladio nemo inde ſuperit·niſi quia illos ī itel
ligi voluit qui ꝑtinēt ad ſtirpē ſed illi9 toci9
ſacerdocij ſecundū ordinē aarō·Ergo ſi d̄ il-
lis ē p̄deſtinatis reliquijs de quib9 alia ꝓphe
cia dixit·reliquie ſalue fient·vnde et apl̄us·
ſic ergo inquit·⁊ in hoc t̄pe reliquie ꝑ electō
nem gracie facte ſunt·q: de talib9 reliquijs
bene intelligit̄ eſſe·de quo dictum eſt·qui ſu
perit in domo tua·ꝑfecto credidit in xp̄m·ſi
cut tēporib9 apl̄oꝝ ex ip̄a gēte plurimi cre-
diderūt·neq; nūc deſunt·qui licet rariſſime
tm̄ credāt·et impletur in eo quod hic iſte hō
dei cōtinuo ſecutus adiunxit·Veniet adora
re ei obolo argēti Cui adorar̄ niſi illi ſummo
ſacerdoti·qui et deus eſt·Neq; em̄ in illo ſa/
cerdocio ſecundū ordinē aarō·ad hoc venie
bant homies ad templū vel altare dei·vt ſa-
cerdotem adorarēt·Quid eſt aūt q̄ ait obo
lo argēti·niſi breuitate verbi fidei:d̄ quo cō
memorat apoſtolus dictū·verbū ꝯſummans
et breuiās faciet domin9 ſup terrā·Argentū
aūt ꝓ eloquio poni pſalmus teſtis ē·vbi ca-
nitur·Eloquia domini eloquia caſta·argen-
tū igne examinatū·Quid ergo dicit iſte qui
venit adorare ſacerdoti dei·⁊ ſacerdoti deo
Iacta me in parte ſacerdocij tui·manducar̄
panem·Nolo in patrum meoꝝ collocari ho-
nore qui nullus ē·iacta me in parte ſacerdocij
tui·Elige em̄ abiect9 eſſe in domo dei·quale
cumq; et quātulūcumq; mēbrū eſſe cupio ſa-
cerdocij tui·Sacerdociū quippe h̄ ip̄aꝫ ple-
bem dicit: cuius plebis ille ſacerdos eſt me-
diator dei et hoim homo xp̄us ih̄s·Cui ple-
bi dicit apl̄us petrus·Plebs ſancta·regale
ſacerdocium·Quamuis nōnulli·ſacrificij tui
ſunt interp̄tati nō ſacerdocij tui quod nichil
omin9 eundē ſignificat ꝑpl̄m xp̄ianū·Vn̄ di-
cit apl̄us paulus·Vn9 panis vnū corp9 mul
ti ſum9·Et iteꝝ exhibeatis inquit corpa ve
ſtra hoſtiā viuā·Quod ergo addidit mādu
care panē etiā ip̄ius ſacrificij genus elegan
ter exp̄ſſit·De quo dicit ſacerdos ip̄e Panis
quē ego dedero caro mea ē ꝓ ſeculi vita ip̄ꝫ
eſt ſacrificiū nō ſcd̄m ordinēꝫ aarō·ſed ſcd̄m
ordinem melchiſedech·qui legit intelligat·
Breuis itaq; iſta cōfeſſio·et ſalubriter humi
lis qua dicit̄·Iacta me i partē ſacerdocij tui
māducare panem·ip̄e eſt obolus argenti·q:
breue et eloquiū dn̄i eſt habitantis in corde
credētis·Quia em̄ dixerat ſupius dediſſe ci-
bos domui aarō de victimis veteris teſtam̄
ti vbi ait·dedit domui patris tui oīa q̄ ſunt
ignis filioꝝ iſrahel in eſcā·Hec quippe ſacri
ficia fuerāt iudeoꝝ·ideo hic dixit māducar̄
panē·quod eſt in nouo teſtam̄to ſacrificium
xp̄ianoꝝ·

Capitulum ſextum

Cum igit̄ hec tāta tūc altitudine pre
nūciata ſint·quāta nūc manifeſtacō
ne clareſcūt·nō fruſtra tm̄ moueri q̄ſ
piam pōt ac dicere·Quō cōfidimus venire
om̄ia que in libris illis ventura p̄dicta ſunt ſi
hoc ip̄m quod ibi diuinitus dictū eſt: domus
tua·⁊ domus patris tui trāſibunt corā me in
eternū effectū habere nō potuit: qm̄ videm9
illud ſacerdociū fuiſſe mutatū ⁊ quod illi do
mui ꝓmiſſum ē·nec ſperari aliquādo cōplen
duꝫ·quia illud quod ei reprobato mutatoq;
ſuccedit·hoc pocius p̄dicatur eternū·Hoc
qui dicit nōdū intelligit·aut nō recolit etiaꝫ
ip̄m ſecundum ordinē aaron ſacerdociū·tan
q̄ꝫ vmbrā futuri ſacerdocij eterni cōſtitutuꝫ
ac ꝑ hoc qn̄ eternitas ei ꝓmiſſa eſt nō ip̄i vm
bre ac figure·ſꝫ ei quod ꝑ ip̄am adumbrat̄ ſi
guraturq; ꝓmiſſum eſt·Sed ne putaret̄ ip̄a
vmbra eſſe māſura·ideo etiā mutacio ei9 de
buit ꝓphetari·Regnū q̄ꝫ iſto mō etiaꝫ ſaulis
ip̄ius qui certe reprobatus atq; reiectus eſt·
futuri regni erit vmbra in eternitate māſuri
Oleū quippe illud quo vnct9 ē·et ob eo criſ/
mate xp̄us ē dictus·miſtice accipiendū ⁊ ma
gnum ſacramentū intelligendū eſt·quod in
eo tm̄ venerat9 ē ip̄e dauid·vt ꝑcuſſo corde
pauitauerit qn̄ in tenebroſo occultatus an/
tro·quo etiā ſaul vrguēte intrauerit neceſſi-
tate nature·exiguā ꝑticulā veſtis ei9 retror
ſum latenter abſcidit vt haberet vnde mon
ſtraret: quō ei ꝑpercit cū poſſit occidere at
q; ita ſuſpicionē de animo eius qua ſanctum
dauid putās inimicū ſuū vehem̄ter ꝑſeq̄tur
auferret·Ne itaq; reus eſſet tanti ſacramēti
in ſaule violati·quia vl̄ indumentū ei9 ſic at
trectauit extiuit·Ita em̄ ſcp̄tū ē·Et ꝑcuſſit

cor dauid ſup eum quia abſtulit pinulā cla-
midis eius· Viris aūt qui cū illo erant· et vē
ſaulē in manus ſuas traditū interimeret ſua
debāt· nō michi inquit contingit a dn̄o meo
xp̄o dn̄i· inferre manū meā ſup eū· quia xp̄us
dn̄i eſt hic Huic ergo vmbre futuri nō ꝓpter
ip̄am· ſed ꝓpter illud quod p̄figurabat tāta
veneracio exhibebat̄ Vnde ⁊ illud quod ait
ſauli ſamuel· qm̄ nō ſeruaſti mādatū meū qđ
mādauit tibi dn̄s· quēadmodū nūc pauetat
dn̄s regnū tuū vſq; in eternū ſup iſrabel· et
nūc regnū tuū non ſtabit tibi· et queret ſibi
dn̄s hominem ſecundū cor ſuū· et mādauit ei
dn̄s eſſe principem ſup populū ſuū· quia non
cuſtodiſti que mādauit tibi dn̄s· nō ſic accipi
endū ē· ac ſi ip̄m ſaulem de9 in eternū ꝑpa-
rauerit regnaturū· et hec poſtea noluerit ſer
uare peccāti neq; eīm eū peccaturū eſſe neſcie
bat· ſed p̄parauerat regnū eius in quo figu/
ra regni eſſet ieternū· Ideo addidit· Et nūc
regnū tuū non ſtabit tibi· Stetit ergo ⁊ ſta
bit· quod in illo ſignificatū eſt· ſed non huic
ſtabit· quia nō in eternū ip̄e fuerat regnatu-
rus· nec ꝓgenies eius vt ſaltē per poſteros
alter alteri ſuccedentes videretur impleri
quod dictū eſt in eternū· Et queret inq̄t dn̄s
ſibi homiem ſiue dauid ſiue ip̄m mediatorem
ſignificās teſtamēti noui qui figurabat̄ i criſ
mate etiā quo vnctus eſt ip̄e dauid et ꝓgeni
es ei9· Nō aūt quaſi neſciat vbi ſit· ita ſibi ho
minē deus querit· ſed ꝑ hominē more hoīm
loquitur· qui et ſic loquēdo nos querit· Non
ſolū eīm deo patri verū ip̄i q̄; vnigenito ei9
qui venit querere quod ꝑierat vſq; adeo iā
eramus noti· vt in ip̄o eſſem9 electi ante cōſti
tucionē mūdi· Queret ſibi ergo dixit· ſuū ha
bebit· vnde in latina lingua hoc verbū acci-
pit p̄poſicionē· et acquirit dicit̄ quod ſatis a
ptum eſt quid ſignificet· quāq; et ſine addita
mento ſine prepoſiciōis querere intelligatur
adquirere· ex quo lucra vocāt̄ ⁊ queſtus·

Capitulū ſeptimū·

Rurſus peccauit ſaul ꝑ inobedienciā
et rurſus ſamuel ait illi in verbo dn̄i·
Quia ſpreuiſti verbū dn̄i· ſpreuit te
dn̄s vt nō ſis rex ſup iſrabel· Et rurſus ꝓ eodē
peccato cū id cōfiteret̄ ſaul· et veniā p̄caret̄
rogaretq; ſamuelem vt reuerteret̄ cū illo ad
placandū deum· non reuertar inquit tecū
quia ſpreuiſti verbū dn̄i· et ſpernit te domi9
ne ſis rex ſup iſrabel· Et cōuertit ſamuel fa-
ciem ſuā vt abiret· et tenuit ſaul pinnulā dy
ploidis eius· et diſrupit eā· Et dixit ad eū ſa
muel· Diſrupit dn̄s regnū ab iſrabel de ma-
nu tua hodie· et dabit ꝓximo tuo bono ſup
te· et diuidet̄ iſrabel in duo· ⁊ nō cōuertetur

neq; penitebit eū· qm̄ nō ē ſicut homo vt pe
niteat eū· ip̄e minatur ⁊ nō ꝑmanet· Iſte cui
dicit̄· ſpernit te dn̄s ne ſis rex ſup iſrabel· et
diſrupit domin9 regnū ab iſrl̄ de manu tua
hodie· quadraginta annos regnauit ſup iſ-
rabel· tanto ſcilicet ſpacio tēporis quāto et
ip̄e dauid· et audiuit hoc p̄mo tp̄e regni ſui·
vt intelligam9 ideo dictū· quia nullus de ſtir-
pe eius fuerat regnatur9· et reſpiciamus ad
ſtirpem dauid· vnde exortus eſt ſcd̄m carnē
mediator dei et hominū homo xp̄us ih̄9· Nō
aūt habet ſcriptura quod i pleriſq; latinis co
dicibus legitur· Diſrupit dn̄s regnū iſrl̄ de
manu tua· ſed ſicut a nobis poſitum eſt inuen
tum in grecis· diſrupit dn̄s regnū ab iſrabel
de manu tua· vt hoc intelligat̄ de manu tua
quod ē ab iſrabel Populi ergo iſrabel ꝑſonā
figurate gerebat homo iſte qui popul9 reg
nū fuerat amiſſurus· xp̄o ih̄u dn̄o noſtro ꝑ no
uum teſtamētum nō carnaliter ſed ſpiritua/
liter regnaturo· de quo cum dicit̄· ⁊ dabit il
lud ꝓximo tuo· ad carnis cognacionē id re-
fert· Ex iſrabel eīm xp̄us ſcd̄m carnē· vnde et
ſaul· Quod vero additum ē· bono ſup te· po
teſt quidē intelligi meliori te· Nam et quidā
ſic ſunt interp̄tati· Sed melius ſic accipitur
bono ſup te vt quia ille bonus eſt· ideo ſit ſup
te· iuxta illud aliud ꝓpheticū· Donec ponā
om̄es inimicos tuos ſub pedibus tuis· in qui
bus ē et iſrabel· cui ſuo ꝑſecutori regnum ab
ſtulit xp̄us· quāuis fuerit illic et iſrabel ī quo
dolus nō erat quoddā quaſi frumētum illarū
palearū· Nam vtiq; inde erant ap̄li· inde tot
martires· quorū prior ſtephan9· inde tot ec-
cleſie quas ap̄lus paul9 cōmemorat in cōuer-
ſione ſua magnificantes deū· De qua re nō
dubito intelligendum eſſe quod ſequit̄· et di
uidet̄ iſrabel in duo· in iſrabel ſcz inimicum
xp̄o et iſrabel adherentē xp̄o· ī iſrabel ad an
cillā· et iſrabel ad liberam ꝑtinentē· Nā iſta
duo genera p̄mum ſimul erant velut abrahā
adhuc adhereret et ācille· donec ſterilis ꝑ xp̄i
graciā fecundata clamaret· Eice ancillam ⁊
filium eius· Propter peccatū quidē ſalomo
nis regnāte filio eius roboā ſcimus iſrabel in
duo fuiſſe diuiſum atq; ita ꝑſeueraſſe habē-
tibus ſingulis partibus reges ſuos· donec il
la gens tota a chaldeis eſſet ingēti vaſtacō
ne ſubuerſa atq; trāſlata· ſz hoc quid ad ſau
lem cum ſi tale aliquid cōminādū eſſet ip̄i da
uid fuerit ꝑ poci9 cōminādū cui9 erat fili9 ſa
lomon· Poſtremo nunc inter ſe gens hebrea
diuiſa non ē· ſed indifferēter in eiuſdē erroris
ſocietate diſpſa ꝑ terras· Diuiſio vero illa quā
deus ſub ꝑſona ſaulis· illi9 regni et ꝑpli figu
ram gerētis eidē regno ꝑploq; minatus eſt

eterna atq̄ȝ immutabiliſ ſignificata ē ꝑ hoc qđ
adiunctū eſt et non cōuertet̄ neq̄ȝ penitebit
qm̄ nō eſt ſicut homo vt peniteat eū· Ipē mi
natur et nō ꝑmanet· id ē homo minatur et ñ
ꝑmanet· Non aūt deuſ quē nō ꝑnitet ſic ho
minē· Vbi em̄ legitur quod ꝑniteat euȝ mu-
tacio reꝝ ſignificat̄ immutabili ꝑſciēcia ma-
nente diuina· Vbi ergo nō penitere dicitur
nō mutare intelligit̄· Prorſus inſolubilē vi-
demus ꝑ hec verba ꝓlatā diuinitꝰ fuiſſe ſen
tenciā de iſta diuiſione ꝓp̄li iſrahel et omino
ꝑpetuā· Quicūq̄ȝ em̄ ad xp̄m tranſierunt vel
tranſeunt vel tranſibunt inde· non erāt inde
ſcđm dei ꝑſciēciā· nō ſecūdum generis hūani
vnā eandēq̄ȝ naturā· Prorſus quicūq̄ȝ ex iſra
helitis adherētes xp̄o ꝑſeuerāt in illo· nūq̄m
erūt cū eis iſrahelitis· qui eius inimici vſq̄ȝ i
finem vite huiꝰ eſſe ꝑſiſtunt· ſed in diuiſione
que hic ꝓnunciata ē perpetuo ꝑmāebūt· Nil
em̄ ꝓdeſt teſtamentū vetꝰ de mōte ſyna i ſer
uitutē generans niſi quia teſtimoniū ꝑhibet
teſtamēto nouo: alioqn quamdiu legit̄ moy
ſes· velamen ſuꝑ corda eoꝝ poſitū ē· cuȝ aūt
quiſq̄ȝ inde trāſierit ad xp̄m· auferetur vela-
men· Tranſeunciū quippe intēcio ipa mutat̄
de vetere ad nouū· vt iam nō quiſq̄ȝ intēdat
accipe carnalem ſed ſpiritualem felicitatem
Propter quod ipē magnꝰ ꝓpheta ſāuel an-
teq̄ȝ vnxiſſet regem ſaul· quādo exclamauit
ad dn̄m ꝓ iſrl̄ et exaudiuit eū· et cuȝ offerret
holocauſtum ſimul accedētibus alienigenis
ad pugnā cōtra ꝓp̄m dei tonuit dominꝰ ſuꝑ
eos et cōfuſi ſunt· et ceciderūt vel offenderūt
corā iſrahel atq̄ȝ ſuꝑati ſūt· aſſumpſit lapidē
vnum· ſtatuitq̄ȝ illū inter maſſephat nouā et
veterē et vocauit nomen eius abenneſer· qđ
ē latine lapis adiutoris ⁊ dixit· Vſq̄ȝ hoc ad
iuuit nos dn̄s· Maſephat interp̄tatur inten
cio· Lapis ille adiutoris medietas ē ſaluato
toris· ꝑ quē tranſeūdū ē a maſſephat vetere
ad nouam id ē ab intenciōe qua exſpectabat̄
a carnali regno beatitudo falſa carnalis· ad
intencionē qua ꝑ nouū teſtamentū expectat̄
in regno celoꝝ beatitudo veriſſima ſpiritua
lis qua qm̄ nichil meliꝰ hucuſq̄ȝ adiuuat deꝰ

Capitulū octauum·

Iam nūc video eſſe mōſtrandum· qđ
ipi dauid qui ſauli ſucceſſit in regnū
cuiꝰ mutacōne finalis illa mutacio fi
gurata ē ꝓpter quā diuinitꝰ cuncta dicta cū
cta cōſcripta ſunt deꝰ quidē ꝓmiſerit· quod
ad rem de qua agimus ꝑtinet cū regi dauid
multa ꝓſpera ꝓueniſſent· cogitauit facē deo
domū templū illud ſcȝ excellentiſſime diffa-
matū· quod a rege ſalomone filio eiuſ poſtea
fabricatū eſt· Hoc eo cogitāte factum ē ver
bum dn̄i ad nathan ꝓphetā· quod ꝑferret ad
regem· Vbi cū dixiſſet deꝰ quod nō ab ipſo
dauid ſibi edificaret̄ domꝰ· neque per tantū
tempus ſe mandaſſe cuiq̄ȝ in populo ſuo vt ſi
bi facēt domuȝ cedrinā ⁊ nūc inq̄t hec dices
ſeruo meo dauid· Hec dicit dn̄s omnipotēs·
Accepi te de ouili ouiū vt eſſes in duceȝ ſuꝑ
ꝓp̄lm iſrahelem· et eram tecū in omnibꝰ q̇bus
ingrediebaris· et exterminaui omnes inimi-
cos tuos a facie tua· et feci te nominatū ſcđȝ
nomen magnoꝝ q̇ ſunt ſuꝑ terrā· Et ponā lo
cum ꝓp̄lo meo iſrahel· et plantabo illud· et in
hitabit ſeorſum· et nō ſolicitus erit vltra· et ñ
apponet filius iniquitatis humiliare cū ſic ab
inicio a diebus quibus cōſtitui iudices ſuꝑ
populum iſrahel· et requiē tibi dabo ab om-
nibus inimicis tuis· et nūciabit tibi dominꝰ
qm̄ domū edificabis ipi et erit cū repleti fue
rint dies tui et dormieris cū patribus tuis· ⁊
ſuſcitabo ſemen tuum poſt te qui erit de ven
tre tuo· et ꝑparabo regnū eiꝰ hic edificabit
michi domum nomini meo· et dirigam thro
nū illiꝰ vſq̄ȝ in eternum· et ero illi in patrē et
ille erit michi in filium· Et cū venerit iniqui-
tas eius redarguā illum in virga viroꝝ: et i
tactibus filioꝝ hominum· miſericordiā autē
meā nō ammoueo ab eo ſicut amoui a quibuſ
amoui faciem meā· et fidelis erit domus eius
et regnum eius vſq̄ȝ in eternum coram me· ⁊
thronꝰ eiꝰ erit erectꝰ vſq̄ȝ in eternum· Hāc
tm̄ grandem ꝓmiſſionē qui putat in ſalomōe
fuiſſe cōpletā multuȝ errat· Attendit em̄ qđ
dictum ē· hic edificabit michi domum qm̄ ſa
lomō templū illđ nobile ſtruxit· ⁊ ñ attendit
fidelis erit domꝰ eiꝰ ⁊ regnū eiꝰ vſq̄ȝ ieternū
coram me· Attēdat ergo et aſpiciat ſalomo
nis domum plenā mulieribꝰ alienigenis co-
lentibꝰ deos falſos· et ipm̄ ab eis regem ali-
qn̄ ſapientem in eandem ydolatriā ſeductuȝ
atq̄ȝ deiectum· et nō audeat exiſtimare deuȝ
vel hac ꝓmiſſione mēdacem vel talē ſalomo
nem domumq̄ȝ eius futurā nō potuiſſe ꝑſciē
Non hinc autē deberemꝰ ambigere nec ſi nō
in xp̄o domino noſtro qui factus eſt ex ſemīe
dauid ſcđm carnē iam viderēꝰ iſta cōple-
ri ne vane atq̄ȝ inaniter hic alium aliquē req̄
ramꝰ· ſic carnales iudei· Nā et ipi vſq̄ȝ adeo
filium quem loco iſto regi dauid ꝓmiſſum le
gunt intelligunt nō fuiſſe ſalomonē vt eo qui
ꝓmiſſus eſt tanta iā manifeſtaciōe declara-
to· adhuc mirabili cecitate alium ſperare ſe
dicant· facta eſt quidē nō nulla imago rei fu-
ture etiā in ſalomōe· in eo quod templuȝ edi
ficauit et pacem habuit ſcđm nomē ſuum· ſa
lomon quippe pacificus ē latine· ⁊ in exordio
regni ſui mirabiliter laudabilis fuit· ſȝ eadē

ſua pſona p vmbrā futuri pnūciabat: et ipſe
xpm dominū nō exhibeat. Vnde quedam de
illo ita ſcripta ſunt. q̄ſi d̾ ſe ipo p̄dicta ſint dū
ſcriptura ſancta etiā reb9 geſtis ꝓphetans.
quodammō i eo figurā deliniat futuroꝝ. Nā p
ter libros diuine hiſtorie vbi regnaſſe nar-
ratur. pſalmus ſeptuageſimus primus. deus
iudiciū tuū. titulo nomis eius inſcript9 ē. In
quo tā multa dicunt̄ que omino ei ɔuenire n̄
poſſint. dn̄o aūt xp̄o aptiſſima pſpicuitate cō
ueniūt. vt euidenter appareat. q in illo figu
gura qualiſcūqꝫ adūbrata ſit. i iſto aūt ipa ve
ritas pſentata. Notū eſt em̄ quib9 terminis
regnū cōcluſum fuerat ſalomonis. et tn̄ in eo
pſalmo legit̄ vt alia taceā: dn̄abit̄ a mari vſ
qꝫ ad mare ⁊ a flumine vſqꝫ ad t̄minos orbis
terre. Quod in xp̄o videm9 impleri. a flumie
quippe dominādi ſumpſit exordiū. vbi bapti
zatus a iohāne eodē mōſtrante cepit agno-
ſci a diſcipulis qui eū nō ſolū magiſtruꝫ veꝝ
etiā dn̄m nr̄m appellauerunt. Nec ob alid vi-
uente adhuc patre ſuo dauid regnaē ſalomō
cepit quod nulli reguꝫ illoꝝ contigit. niſi vt
hinc ſatis q̄ꝫ eluceat nō eſſe ipꝫ quē ꝓphetia
iſta p̄ſignat. que ad eius patrē loquit̄ dicēs.
Et erit cū repleti fuerint dies tui et dormie-
ris cū patribus tuis exſuſcitabo ſemen tuum
poſt te q̄ erit de vētre tuo. ⁊ p̄parabo regnū
illius. Quō ergo ꝓpter id quod ſequit̄. hic e
dificabit michi domum. iſte ſalomō ꝓpheta
tus et nō poci9 ꝓpter id quod p̄cedit. cum re
pleti fuerint dies tui ⁊ dormieris cū patrib9
tuis. ſuſcitabo ſemē tuū poſt te. alius pacifi-
cus intelligit̄ eſſe ꝓmiſſus. qui non ante ſicut
iſte. ſed poſt mortē dauid p̄nūciat9 eſt ſuſci-
tandus. Quālibet em̄ lōgo interpoſito tēpe
iheſus xp̄9 veniret. proculdubio poſt mortem
regis dauid cui ſic eſſet ꝓmiſſus eū venire o-
portebat. qui edificaret domū deo n̄ de lig-
nis et lapidib9. ſed de homib9 qualē illū edi
ficare gaudem9. Huic em̄ domui dicit apl̄9.
h̄ ē fidelib9 xp̄i. Tēplū em̄ dī ſanctū ē qd̾ eſtiſ
vos

Capitulum nonum.

PRopter hoc i pſalmo octogeſimo et
octauo. cuius eſt titulus. intellectus
ipſi ethan iſrahelite cōmemoratur ꝓ
miſſiones dei facte regi dauid. et iſti ſq̄ in li-
bro regnorint ſunt poſita quedaꝫ ibi ſimilia
dicunt̄. ſicut eſt iuraui dauid ſeruo meo vſqꝫ
in eternū p̄parabo ſemē tuū. Et iteꝝ. Tūc lo
cutus es in aſpectu filijs tuis et dixiſti. Poſui
adiutoriū ſup potentē et exaltaui electuꝫ de
populo meo. Inueni dauid ſeruū meuꝫ. et in
oleo ſancto meo vnxi eū. Manus em̄ mea au
xiliabit̄ ei. ⁊ brachiū meū ɔfortabit eū. Nihil
ꝓficiet inimicus in eo. et fili9 iniquitatis nō
apponet nocere ei. Et cōcidā a facie ipi9 ini-
micos ei9. et eos qui odereūt eū fugabo. Et
veritas mea et miſericordia mea cū ipo et in
nomine meo exaltabitur cornu eiuſ. Et ponā
i mari manū ei9. et i flumib9 dexterā ei9. Ipe
inuocabit me pr̄ me9 es tu. de9 me9 et ſuſcep-
tor ſalutis mee. Et ego p̄mogenitū ponā illū
excelſū apd̾ reges t̄re. In et̄nū ſuabo illi mi-
ſericordiā meā. et teſtamētū meū fidle ipi. Et
ponā in ſeculū ſeculi ſem̄ ei9. et thronū ei9 ſic
dies celi. Que om̄ia de domino intelligūtur
q̄n recte itelligūt̄ ſb̄ noīe dauid ꝓpt̄ formam
ſui quā d̾ ſemie dauid id mediator aſſūpſit
ex virgine. Cōtinuo etiā dicit̄ de peccatis fi-
lioꝝ eius tale aliquid quale in regnoꝝ libro
poſitū ē. et quaſi de ſalomōe ꝓcliui9 accipit̄.
Ibi nāqꝫ id eſt in regnoꝝ libro. et ſi venerit
inquit iniquitas eius redarguā illū in virga
viroꝝ. et in tactibus filioꝝ hoīm. miſericor-
diā aūt meā nō amoueā ab eo. tactibus ſigni
ficans plagas correpcōnis. Vnde illud eſt.
ne tetigeritis xp̄os meos. Quod quid ē alid
q̄ꝫ ne leſeritis. In pſalmo vero cū ageret tā
q̄ꝫ de dauid. vt quedā huiuſmodi etiā ibi di-
ceret. ſi dereliquerint inquit filij eius legem
meā et in iudicijs meis nō ambulauerint ſi iu
ſtificacōnes meas pfanauerint. et mandata
mea nō cuſtodierint. viſitabo in virga iniq̄-
tates eoꝝ et in flagellis delicta eoꝝ. Miſe-
ricordiā aūt meā nō diſpgā ab eo. Nō dixit
ab eis cū loqueret̄ de filijs eius nō de ipo. ſed
dixit ab eo. Quod bene intellectū tātundem
valet. Non em̄ xp̄i ipi9 qui eſt caput eccleſie
poſſent inueniri vlla peccata que opus eſſet
hūanis correpcōnib9 ſuata miſericordia di
uinitus coherceri. ſed in eius corpe ac mem-
bris quod ꝓplus eius. Ideo in libro regnoꝝ
iniquitas eius dicit̄. in pſalmo aūt filioꝝ ei9
vt intelligamus de ipo dici quodāmō qd̾ de
eius corpe dicit̄. ꝓpter quod etiam ipe de ce
lo cum corpus quod ſunt fideles eius ſaulus
pſequeret̄. ſaule inquit ſaule quid me pſeque
ris. Deinde in cōſequentib9 pſalmi neqꝫ no-
cebo inquit in veritate mea. neqꝫ ꝓphanabo
teſtamētū meū. et que p̄cedūt de labijs meiſ
nō reprobabo. Semel iuraui in ſancto meo. ſi
dauid menciar. id ē nequaq̄ꝫ dauid menciar
Solet em̄ ſic loqui ſcriptura. Quod aūt non
menciat̄ adiungit et dicit. Semen eius ine-
ternū manet: et ſedes ei9 ſicut ſol in cōſpectu
meo. et ſicut luna pfecta in eternū. ⁊ teſtis in
celo fidelis.

Ca. x.

POſt hec tāte ꝓmiſſiōis validiſſima
firmamēta. ne putarent̄ in ſalomōe
cōpleta. tanq̄ꝫ id ſperaret̄. nec inue-
niret̄. tu vero inquit repuliſti: ⁊ ad nichilum

deduxiſti domine· Hoc quippe factū ē de re-
gno ſalomonis in poſteris eius vſq₃ ad euer-
ſionē terrene ipi⁹ iheruſalem que regni eiuſ
dem ſedes fuit· et maxime ipi⁹ tēpli labe q̄d
fuerat a ſalomōe cōſtructū· Sed nec ob hoc
putaret̄ deus cōtra ſuā naturā ꝓmiſſa feciſſe
continuo ſubiecit· Diſtuliſti xp̄m tuū₃· Non
ergo eſt ille ſalomon· ſed nec ipē dauid· ſi di-
latatus eſt xp̄us domini· Cum em̄ xp̄us eius
dicerent̄ om̄es reges miſtico illo criſmate cō
ſecrati· nō ſolum a rege dauid ⁊ deinceps· ſ₃
ab illo etiā ſaule qui ꝑſo eidem rex p̄mus eſt
vnctus· ipē quippe dauid eum xp̄m deum ap
pellat· erat tn̄ vnus verus xp̄⁹ cui⁹ ille figu/
ram ꝓphetica vnctōne geſtabat· qui et ſcd̄₃
opinionē hoīm qui eū putabant in dauid vel
in ſalomone intelligendum differebat̄ in lon
gum· ſcd̄m diſpoſicionē aūt dei venturus ſuo
tp̄e parabat̄· Interea dū ille differt̄· quid fa
ctum ſit de regno terrene iheruſalem vbi ſpe
rabat̄ vtiq₃ regnatur⁹ ſecut⁹ iſte pſalm⁹ ad
iunxit atq₃ ait Euertiſti teſtamentū ſerui tui
ꝓfanaſti in terra ſanctitatē eius· Deſtruxiſti
om̄s macerias ei⁹· poſuiſti municōnes ei⁹ for
midinē· Diripuerūt eū om̄s tranſeuntes viā·
factus eſt obprobriū₃ vicinis ſuis· Exaltaſti
dexteram inimicorum eius iocundaſti om-
nes inimicos eius· Auertiſti adiutorium gla
dij eius· et non es opitulatus ei in bello· Diſ-
ſoluiſti eū ab emūdaciōe· ſed ei⁹ i terra colli-
ſiſti· Minuiſti dies ſedis eius· ꝓfudiſti eū cō
fuſiōe· Hec om̄ia venerūt ſup ancillā ihrl̄m· i
qua regnauerūt· nōnulli etiā filij libere reg-
nū illud tenētes in diſpēſacōne tēporaria· re
gnū aūt celeſtis ihrl̄m cuiuſ erāt filij in vera
ſide habētes· et in vero xp̄o ſperātes· Quō
aūt iſta venerint ſup illd̄ regnū· inde xē rez
geſtaꝝ ſi legat̄ hiſtoria Ca· xj·

Poſt hoc aūt ad dep̄candum deū₃ ꝓ
pheta cōuertitur· et ipā dep̄cacio ꝓ
phetacio ē· Vſq₃ quo domie auertis
in finem· Subaudiat̄ faciem tuā· Vel ſicut a
ibi dicit̄· Quouſq₃ aūtis faciē a me· Nā ideo
quidā codices hic nō habent auertis ſ₃ auer
teris· quāq̄ꝫ poſſit intelligi auertis miſericor
diā₃ tuā quā ꝓmiſiſti dauid· Quod aūt dixit
in finem· quid ē niſi vſq₃ in finē· Qui finis in-
telligēdus ē vltimū tempus: qn̄ in xp̄o ihesu
etiā illa gens ē creditura: ante quē i finē illa
fieri oportebat que ſuperius erūnoſa d̄fleuit
Propterq₃ et hic ſequit̄· Exardeſcit ſicut ig-
nis ira tua· memēto que ē mea ſubſtācia· nih
il hic meli⁹ q̄₃ ipē ih̄s intelligit̄ ſubſtācia po-
puli hui⁹ ex quo natura ē carnis ei⁹· Non em̄
vane inq̄t cōſtituiſti om̄s filios hoī₃· Niſi em̄
eſſ₃ vnus fili⁹ hoīs ſubſtācia iſrahel ꝑ quē
filiū hoīs liberarent̄ mul ti filij hoīm: vani
vtiq₃ cōſtituti eſſent omnes filij hoīm· Nūc ve
ro omnis quidē humana natura ꝑ peccatum
p̄mi hoīs in vanitatē de virtute collapſa ē
ꝓpter quod dicit ali⁹ pſalm⁹· Homo vanita
ti ſimilis factus ē· dies eius velut vmbra p̄te
reunt· Sed nō vaṅe deus cōſtituit omnes fi-
lios hoīm· quia et multos a vanitate liberat
ꝑ mediatorē ih̄m· ⁊ quos liberādos non eſſe
p̄ſciuit ad vtilitatē liberādoꝝ ⁊ cōparacōne₃
duaꝝ inter ſe a cōtrario ciuitatū· n̄ vtiq₃ va-
ne in toci⁹ racionalis creature pulcherrima
atq₃ iuſtiſſima ordinacōne cōſtituit· Deinde
ſequit̄· Quis ē homo qui viuet et nō videbit
mortē· eruet animā ſuā de manu inferi· Quis
ē iſte niſi ſubſtācia illa iſrl̄ ex ſemie dauid xp̄ſ
ih̄s· De quo dicit ap̄ſus· quod ſurgēs a mor
tuis iā non moritur· et mors vltra nō dn̄abit̄
Sic em̄ viuit et non videbit morte₃ vt tn̄ mor
tuus fuerit ſ₃ animā ſuā eruet de manu inferi
quo nimiꝝ ꝓpter quorundā ſoluenda inferni
vincula deſcēderat Eruit aūt poteſtate illa
de qua in euangelio dicit· Poteſtatē habeo
ponēdi aīam meā et poteſtatē habeo iteru₃
ſumendi eam· Ca· xij·

Sed cetera pſalmi hui⁹ que ita ſe ha
bent· vbi ſunt miſeracōnes tue anti/
que domine· quas iuraſti in veritate
tua· memēto domine opprobrij ſeruoꝝ tuoꝝ
quod cōtinui in ſinu meo multaꝝ gēcium q̄d
exprobrauerūt inimici tui dn̄e quod expro/
brauerūt ꝯmutaciōem xp̄i tui· vtꝝ ex ꝑſona
dicta ſint illoꝝ iſrahelitaꝝ qui deſiderabāt
reddi ſibi ꝓmiſſione₃ que facta eſt ad dauid
an pocius ad xp̄ianoꝝ qui n̄ ſecūdum carnē
ſ₃ ſcd̄m ſpiritū ſūt iſrahelite· merito q̄ri pōt
Dicta ſunt quippe iſta· vel ſcripta tēpe q̄ fuit
ethan· de cui⁹ nomine titulū iſte pſalmus ac
cepit· et ide₃ tp̄us regni dauid fuit· ac ꝑ hoc
non diceret̄· vbi ſunt miſeracōnes tue antiq̄
domine quas iuraſti dauid in veritate tua· n̄
eoꝝ ꝑſonā in ſe ꝓphecia transfiguraēt q̄ lon
ge futuri erant· quibus h̄ tp̄us eſſet antiquū
quādo huic regi dauid iſta ꝓmiſſa ſunt· Po
teſt aūt intelligi· multas gentes qn̄ ꝑſeque-
bant̄ xp̄ianoſ exprobraſſe illiſ paſſionē xp̄i q̄ꝫ
ſcriptura ꝯmutacionē vocat qm̄ moriēdo im
mortalis ē fact⁹ Poteſt et commutacō xp̄i
ſcd̄₃ hoc accipi exprobrata iſrahelitis· q: cū
eoꝝ ſperaret̄ futur⁹· factus ē gencīū· et hoc
eis nūc exprobrāt multe genteſ que credide
runt in eū ꝑ nouū teſtamentū· illiſ in vetuſta
te remanētib⁹· et ideo dicatur· memēto dn̄e
obprobrij ſeruoꝝ tuoꝝ· q: nō eos obliuiſcē-
te ſed potius miſerāte dn̄o· et ipi p⁹ hoc po-
probriū credituri ſunt· Sed ille quem prius

poſui ꝯueniēcioꝛ ſenſꝰ mihi videt̃· Inimicis
eñ xp̄i quibꝰ exprobratur ꝙ eos ad gentes
trāſiens reliquerit xp̄us · incōgrue vox iſta
coaptat̃· memēto dn̄e opprobrij ſeruoꝝ tuoꝝ
non eñ hui dei vocādi ſunt tales iudei· ſed eiſ
verba iſta competūt· qui cū graues humili=
tates ꝑſecucōnum ꝓ xp̄i nomīe paterētur· re
coꝛdari potuerūt excelſum regnū ſemini da
uid fuiſſe ꝓmiſſum· ⁊ eius deſiderio dicē non
deſperādo ſȝ petēdo· querēdo pulſando vbi
ſunt miſeracōnes tue antique domine quas
iuraſti dauid i veritate tua · memēto domīe
opprobrij huoꝝ tuoꝝ qd̄ cōtinui in ſinu meo
multaꝝ gēciuȝ· hoc ē in interioribꝰ meis pa
ciētur ꝑtuli quod exprobrauerūt inimici tui
domine· quod exprobrauerūt cōmutacōneȝ
xp̄i tui nō eam putantes ꝯmutacionē· ſȝ cōſu
macionem· Quid ē memēto domīe niſi vt mi
ſerearis· ⁊ pro tolerata paciēter humilitate
mea· reddas celſitudinē quam iuraſti dauid
in veritate tua· Si aūt iudeis aſſignemꝰ hec
verba· illi ſerui dei talia dicere potuerunt q̄
expugnata terrena iheruſalē· anteq̄ȝ iheſus
xp̄us humanitꝰ naſceret̃ in captiuitatē ducti
ſunt intelligētes cōmutacionē xp̄i · quia ſcȝ
nō ꝑ eum terrena carnaliſq̄ȝ felicitas qualiſ
paucis annis regis ſalomonis apparuit ſȝ ce
leſtis ac ſpiritualis eſſet fideliter expectāda
quā tunc ignorās infidelitas gencium· cuȝ dei
ꝑplm exultabat atq̄ȝ inſultabat eſſe captiuū·
quid aliud q̄ȝ xp̄i cōmutacionē ſed ſcientibꝰ
neſciens exprobrabat· Et ideo quod ſequit̃
vbi pſalmus iſte cōcluditur· Benedictio do
mini ieternū fiat fiat· vniuerſo ꝑplo dei ad ce
leſtem iheruſalem ꝑtinēti ſiue in illis qui late
bant in teſtamento veteri anteq̄ȝ reuelaret̃
nouū· ſiue in hijs qui iā teſtamento nouo re
uelato manifeſte ꝑtinere cernūtur ad xp̄ȝ ſa
tis congruit· Benedictio quippe domini i ſe
mine dauid non ad aliquod t̄pus qualis die=
bus ſalomonis apparuit· ſed ineternū ſperā=
da eſt· in qua certiſſima ſpe dicit̃· fiat fiat· Il
lius eñ ſpei ē cōfirmacio verbi huiꝰ iteracio
Hoc ergo intelligens dauid ait in ſecūdo re
gnoꝝ libro vnde ad iſtum pſalmū digreſſi ſu
mus· Et locutꝰ es ꝓ domo ſerui tui in longi=
quū· Ideo aūt poſt paululū ait Nūc incipe ⁊
benedic domū ſerui tui vſq̄ȝ ineternū et cete
ra· quia tunc geniturus erat filiū ex quo pro
genies duceret̃ ad xp̄m ꝑ quē futura erat do
mus eius eterna eadēq̄ȝ domꝰ dei· Domꝰ eñ
dauid ꝓpter genus dauid· domus aūt dei ea
dē ipa ꝓpter templū dei· de hominibus factuȝ·
non de lapidibꝰ· vbi habitet ineternū ꝑplus
cuȝ deo et in deo ſuo· et deus cum populo at
q̄ȝ in populo ſuo· ita vt deus ſit implens po
pulū ſuū· et populus plenus deo ſuo· cū deus
erit om̄ia in om̄ibus· ipe in pace p̄miū· q̄ vir=
tus in bello· Ideo cū in verbis nathā dictū
ſit ⁊ nūciabit tibi dn̄s qm̄ domū edificabiſ ip
ſi poſtea dictū ē i v̄bis dauid· qm̄ tu dn̄s om
nipotēs deꝰ iſrahel· reuelaſti aurē ſui tui di
cens domū edificabo tibi· Hanc eñ domū ⁊
nos edificabimus bene viuēdo et deus vt be
ne viuamus opitulādo· quia niſi dn̄s edifica=
uerit domū· inuanū laborabūt edificātes eā
Cꝰ domꝰ cū venerit vltīa dedicacō tūc ſiet
illd̄ qd̄ h̄ ꝑ nathā locutꝰ ē dꝰ dicēs· Et ponā
locū ꝑplo meo iſrahel et plātabo illū ⁊ inhabi
tabit ſeorſum ⁊ non ſolicitus erit vltra· et nō
apponet filius iniquitatis humiliaē eū· ſicut
ab inicio a diebꝰ q̄bus conſtitui iudices ſup
populū meum iſrahel· Ca· xiij·

Hoc tam magnuȝ bonū quiſ q̄ſ in hoc
ſeculo et in hac terra ſperat inſipien
ter ſapit· An quiſpiā putabat in pa=
ce regni ſalomonis· id eſſe cōpletuȝ: Pacem
quippe illa ſcriptura in vmbra futuri excel=
lenti p̄dicacione cōmendat· Sed huic ſuſpi
cioni vigilanter occurſum ē· cum poſtea quā
dictū ē· nō apponet filius iniquitatis humi=
liare euȝ· cōtinuo ſubiunctū ē· ſicut ab inicio
a diebus quibꝰ cōſtitui iudices ſup populuȝ
meū iſrahel· Iudices nāq̄ȝ p̄uſq̄ȝ reges ibi eſ
ſe cepiſſent· ſup illū populum fuerant conſti=
tuti· ex quo terram ꝓmiſſiōis accepit et vti=
q̄ȝ humiliabat eū filius iniquitatis hoc eſt ho
ſtis alienigena· ꝑ interualla tempm quibꝰ le
gunt̃ paces alternaſſe cum bellis et inueniūt̃
illic pacis tēpa ꝓlixioꝛa quā ſalomō habuit·
qui· xl· regnauit annos· Nam ſub eo iudice q̄
appellatus ē aiod· octoginta āni pacis fue=
runt· Abſit ergo vt ſalomonis t̄pa in hac ꝓ=
miſſione p̄dicta eſſe credātur· multominꝰ ita
q̄ȝ cuiuſlibet regis alterius· Non eñ quiſq̄ȝ
eoꝝ in tanta quanta ille pace regnauit· nec
vnquā om̄ino gēs illa ita regnū tenuit vt ſo=
licita non fuerit: ne hoſtibꝰ ſubderet̃ · quia i
tanta mutabilitate reꝝ humanaꝝ nulli ali
quādo populo cōceſſa ē tanta ſecuritas: vt
huic vite hoſtiles nō formidaret incurſꝰ· Lo
cus ergo iſte qui ꝓmittitur taȝ pacate ac ſe
cure habitacōnis eternus eſt· eterniſq̄ȝ debe
tur in matre iheruſalem libera vbi erit vera
citer populus iſrahel· hoc eñ nomē interpre
tat̃ vidēs deū· Cuius p̄mij deſiderio pia ꝑ fi
dem vita in hac erumnoſa ꝑegrinacōne du=
cenda eſt· Capitulū· xiiij·

Procurrēte igit̃ ꝑ t̄pa ciuitate dei·
primo in vmbra futuri in terrena ſcȝ
iheruſaleȝ regnauit dauid· Erat da
uid in cāticis eruditus· qui armoniā muſicaȝ

nõ vulgari voluntate · ſed fideli voluntate
dilexerat · eaqꝫ deo ſuo qui verus ẽ deus · mi
ſtica rei magne figuracõne ſeruierat · Diuer
ſorum em̃ ſonoꝝ rõnabilis moderatuſqꝫ cõ
centus · concordi varietate cõpactam bene
ordinate ciuitatis inſinuat vnitatem · De-
niqꝫ omnis vere ꝓphecia eius in pſalmis eſt ·
quos centũ quinquagita liber cõtinet queꝫ
pſalmoꝝ vocamꝰ in q̃bꝰ nõnulli volunt eos
ſolos factos eſſe a dauid qui eiꝰ nomie inſcp̄-
ti ſunt · Sũt itẽ qui putant nõ ab eo factos · ñ
qui p̄notãtur ipiꝰ dauid · qui vero habent in
titulis ipi dauid · ab alijs factos · pſone ipius
fuiſſe coaptatos · Que opinio voce euãgelica
ſaluatoris ipius refutaẽ vbi ait ꝙ ipe dauid
in ſpiritu xp̄m dixerit eſſe dñm ſuũ · qm̃ pſal
mus cẽteſimuſnonꝰ ſic incipit · Dixit dominꝰ
domio meo ſede a dextris meis donec ponaꝫ
inimicos tuoſ ſcabellũ pedũ tuoꝝ · Et certe id
pſalmꝰ nõ habet in titulo ipius dauid · ſꝫ ipe
dauid ſicut plurimi · Michi aũt credibiliꝰ vi
dentẽ exiſtimare qui oĩs illos cẽtumquiqua
ginta pſalmos eius opi tribuũt · eumqꝫ aliq̃s
p̄notaſſe etiã nominibus alioꝝ · aliquid qd̃ ad
rem ꝑtineat figurãtibus · ceteros aũt nulliꝰ
homis nomen in tituliſ habere voluiſſe · ſicut
ei varietatis huius diſpoſicõnem q̃ꝫuis late-
broſam · nõ tñ inanẽ dñs inſpirauit · Nec mo-
uere debet ad hoc nõ credẽduꝫ quod nõnul
loꝝ nomia ꝓphetaꝝ qui longe pꝰ dauid re-
gis tꝑa fuerũt quibuſdã pſalmis in eo libro le
gunẽ inſcripta · et que ibi dicunẽ · velut ab eiſ
dici videnẽ · Neqꝫ em̃ nõ potuit ꝓpheticꝰ ſpi
ritꝰ ꝓphetãti regi dauid · nec etiã futuroꝝ
ꝓphetaꝝ nomia reuelaꝛ̃ vt aliq̃d quod eoꝝ
pſone ꝯueniret ꝓphetice cantareẽ · ſicut rex
ioſias exortꝰ et regnaturꝰ pꝰ ãnos ampli
us q̃ꝫ trecẽtoſ cuidã ꝓphete q̃ etiã facta eius
futura p̄dixit · cũ ſuo nomie reuelatuſ ẽ ·

¶ Capitulum · xv

NVnc iã expectari a me video vt hoc
loco libri huiꝰ apiaꝫ quid in pſalmiſ
dauid de domino ihũ xp̄o vel eiꝰ ec
cleſia ꝓphetauerit · Ego aũt vt hoc nõ ita fa
ciam · ſicut videẽ ipa expectacio poſtulaꝛ̃ q̃ꝫ
uiſ iã in vno fecerim · copia q̃ꝫ inopia magna
impedior · Omnia em̃ ponere vitã dꝫ plixitatis
cauſa ꝓhibeor · vereor aũt ne cũ aliqua elege
ro · multis qui ea nouerũt · videar magis ne-
ceſſaria p̄teriſſe · Deinde qꝛ teſtimoniũ qd̃ ꝓ
ferẽ · de cõtexiõe tociꝰ pſalmi debꝫ habẽ ſuf
fragiũ · aut certe nichil ſit quod ei refrageẽ ſi
nõ oia ſuffraganẽ · ne more cẽtonũ ad rẽ q̃m
volumꝰ tanq̃ꝫ verſiculos decerpe videamꝰ ·
velut de grãdi carmine quod nõ de re illa ſꝫ
de alia longeqꝫ diuerſa repiaẽ eſſe cõſcriptũ

Hoc aũt vt in q̃cũqꝫ pſalmo poſſit oſtẽdi · ex
ponendꝰ eſt totꝰ · Quod q̃nti opis ſit · et alio
ruꝫ ⁊ noſtra volumia in quibꝰ hoc fecimꝰ ſa
tis indicãt · Legat ergo illa qui voluerit ⁊ po
tuerit inueniẽ quot et quãta rex dauid idemqꝫ
ꝓpheta et eccleſia ꝓphetauit · de rege ſcꝫ ⁊ ci-
uitate quã cõdidit ·

¶ Ca · xvj ·

QVamlibet em̃ dꝫ quacũqꝫ re ꝓprie ſint
atqꝫ mãifeſte ꝓphetice locucõneſ · ne
ceſſe ẽ vt eis etiã tropice miſceanẽ q̃
maxime ꝓpter tardiores ingerũt doctoribꝰ
laborioſuꝫ diſputandi exponẽdiqꝫ negociũ
quedã tñ xp̄ꝫ ⁊ eccleſiã ipa p̄ma facie mox vt
dicunẽ oſtẽdunt · et ſi ex ocio reſtãt exponen
da que in eis minꝰ intelligunẽ · quale illud ẽ i
eodẽ pſalmoꝝ libro · eructauit cor meũ ver-
bum bonum · dico ego opa mea regi · lingua
mea calamꝰ ſcribe · velociter ſcribentis · ſpe-
cioſus forma p̄ filijs hoim · diffuſa ẽ gracia in
labijs tuis · ꝓpterea benedixit te deus ineter
num · accingere gladio tuo ſuꝑ femur tuũ po
tentiſſime · ſpecie tua et pulchritudine tua in
tẽde ꝓſpere ꝓcede ⁊ regna · ꝓpter veritateꝫ
et mãſuetudinẽ et iuſticiã et deducet te mi-
rabiliter dextera tua · ſagitte tue acute potẽ
tiſſime · ꝓpli ſub te cadẽt in corda inimicoꝝ
regis · ſedes tua deus in ſeculũ ſeculi · virga
directõnis virga regni tui · dilexiſti iuſticiã
et odiſti iniquitatẽ ꝓpterea vnxit te deꝰ deꝰ
tuus oleo exultacõnis p̄ particibꝰ tuis · mir-
ra et gutta et caſſia a veſtimẽtis tuis a domi
bus eburneis · ex quibꝰ delectauerũt te filie
regũ in honore tuo · quis nõ hic xp̄ꝫ quẽ p̄di-
camꝰ et i quẽ credimꝰ quãlibet ſit tardꝰ ag
noſcat cũ audiat deũ cuiꝰ ſedes eſt in ſecula
ſeculoꝝ · et vnctũ a deo vtiqꝫ ſicut vngit deꝰ
nõ viſibili ſꝫ ſpirituali atqꝫ intelligibili criſ-
mate · Quis em̃ tã rudis ẽ in hac religiõe · vel
tã ſurdꝰ aduerſꝰ eiꝰ famã lõge lateqꝫ diffu-
ſam · vt xp̄m a criſmate · hoc ẽ ab vnctõne ap
pellatũ eſſe nõ nouerit · Agnito aũt rege xp̄o
iaꝫ cetera que hic tropice dicta ſunt · quomõ
ſit ſpecioſus forma p̄ filijs hoim quadã · tãto
magis amãda atqꝫ mirãda · quãto minꝰ cor
porea pulchritudine · quis gladiꝰ eiꝰ · que ſa
gitte et cetera · iſto modo nõ proprie ſed tro
pice poſita iã ſubditꝰ ei qui regnat · ꝓpter ve
ritatẽ et mãſuetudinẽ et iuſticiã · inquirat ex
ocio · deinde aſpiciat eiꝰ eccleſiã tanto viro
ſuo ſpirituali cõnubio et diuino amore con-
iunctã · de qua dicitẽ in hijs que ſequũẽ · Aſti-
tit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato
circũamicta varietate · audi filia et vide et i
clina aurem tuã et obliuiſcere populũ tuum
et domũ patris tui · quoniã cõcupiuit rex ſpe
ciẽ tuã · q̃niã ipe eſt dñs deꝰ tuꝰ · ⁊ adorabũt

eum filij tiri in muneribꝰ· Vultū tuū depca-
būtur omēs diuites plebis· omīs gloria eius
filie regis intrinsecꝰ in fimbrijs aureis circū
amicta varietate· afferenť regi virgines pꝰ
eā· ꝓximi eiꝰ afferenť tibi· afferenť in leticia
et exultaciōe· adducenť in tēplum regis· pro
patribꝰ tuis nati sunt tibi filij constitues eos
principes sup omnem terrā· memores erūt no
minis tui in omī generacōne ⁊ ꝓgenie· ꝓpte
rea populi cōfitebunť tibi in eternū ⁊ in secu
lū seculi· Non opinor quēquā ita desipere· vt
hic aliquā mulierculā p̄dicari credat atq; de
scribi· cōiugem videlicz illiꝰ cui dictū ē· Sedes
tua deus in secula seculoꝝ virga directōnis
virga regni tui: dilexisti iusticiā· ⁊ odisti ini
quitatē· ꝓpterea vnxit te deꝰ deus tuus oleo
exultacōnis p̄ particibus tuis· xp̄m vtiq; p̄
xp̄ianis· Hij sunt em̄ pticipes eius· ex quoꝝ
in omībus gētibus vnitate atq; cōcordia
fit ista regina· sicut in alio psalmo de illa di-
ciť· ciuitas regis magni· Ipa est syon spiri-
tualiť. Qd nom̄ latine interp̄tatū speculacō ē·
Speculať. n. futuri seculi magnū bonū qm̄
illuc dirigiť eiꝰ intēcio· Ipa ē ierusalē eod
mō spiritaliť vn̄ multa iā diximꝰ· Eiꝰ inimica
ē ciuitas diaboli babilon· que ɔfusio interp̄
tatur· Ex qua tn̄ babilone regina ista in omī
bus gētibꝰ regeneracōe liberať· et a pessimo
rege ad optimū regē· id ē a diabolo transit
ad xp̄m· Propter quod ei diciť· Obliuiscē po-
pulū tuū ⁊ domū patris tui· Cuius ciuitatis
impie porcio sunt israhelite· sola carne nō fi
de· inimici etiā ipi magni regis huiꝰ eiusq; re
gine· Ab ipis em̄ veniens· et ab eis xp̄us oc-
cisus· magis alteroꝝ factꝰ ē· quos nō vidit i
carne· Vnde p cuiusdā psalmi ꝓpheciā dicit
ipe rex noster· Erues me de cōtradictiōibus
populi cōstitues me in caput gēciū· populꝰ
quē nō cognoui seruiuit michi· in obauditu
auris obaudiuit michi· Populꝰ ergo iste gē-
ciū quē nō cognouit xp̄s p̄sencia corpali· in
quē tn̄ xp̄m sibi anūciatū credidit· vt merito
de illo diceretur· in obauditu auris obaudiuit
michi quia fides ex auditu ē· iste inquā pp̄lus
additus veris et carne et fide israhelitis· ci-
uitas ē dei· que ipm quoq; secundū carnē pe-
perit xp̄m· quādo in solis illis israhelitis fuit·
Inde quippe erat virgo maria: in qua carnē
xp̄us vt homo esset· assumpsit· De qua ciuita
te psalmꝰ alius ait· Mater syon dicet homo
et homo factꝰ ē in ea· et ipe fūdauit eā altissi
mꝰ· Quis ē altissimꝰ nisi deꝰ· Et p h' xp̄ꝰ deꝰ
anteq; in illa ciuitate p mariā fieret homo· ipe
in patriarchis et ꝓphetis fundauit eā· Cū
igiť huic regine ciuitati dei· tāto ante dictū
sit p ꝓpheciā qd iā videmꝰ impletū· ꝓ patri-
bus tuis nati sunt tibi filij· cōstitues eos prin
cipes sup omnē terrā· ex filijs quippe eiꝰ p om
nem terrā sunt p̄positi· et patres eius cū cōfi
teanť ei· populi cōcurrētes ad eā p cōfessio-
nē laudis eterne in seculū seculi· ꝓculdubio
quicqd hic tropicis locucōnibus subobscu-
re dictū ē quo quō intelligať debz hijs rebꝰ
manifestissimis cōuenire: ¶ Ca· xvij·

Sicut etiā in illo psalmo vbi sacerdos
xp̄ꝰ quēadmodū hic rex aptissime p̄
dicať dixit dn̄s dn̄o meo sede a dex-
tris meis· donec ponā inimicos tuos scabel-
lum pedū tuoꝝ· sedere xp̄s ad dexteram pa-
tris crediť nō videť· eius etiā inimicos poni
sub pedibus eius nōdū apparet· Nūc id agiť
apparebit in fine· etiā hoc nūc crediť· post vi
debitur· Verū quod sequitur· virgā virtutis
tue emittet dn̄s ex syon dn̄are i medio inimi-
coꝝ tuoꝝ· ita clarū est· vt nō solū infideliter
⁊ infeliciť sz et impudēter negeť Et ipi q̄ppe fa-
tentur inimici ex syon missam fuisse legē xp̄i
quod nūc nos euāgeliū vocamꝰ· et eam vir-
gam virtutis eius agnoscimꝰ· Dominari ve
ro eū in medio inimicoꝝ suoꝝ idez ipi inter
quos dn̄atur dentibus suis frēdendo et ta-
bescendo et nichil aduersꝰ eū valendo testā
tur· Deinde qd paulopost dicit· iurauit dn̄s
et nō penitebit eū· quibus verbis immutabi
le futurū esse significat quod adiungit· tu es
sacerdos in eternū scdm ordinē melchisedech
ex eo quod iā nusq; est sacerdociū et sacrifi-
ciū scdm ordinē aarō· ⁊ vbiq; offertur sub sa
cerdote xp̄o quod ptulit melchisedech· qn̄
benedixit abrahā· quis ambigere p̄mittitur
de quo ista dicantur Ad hec itaq; manifesta
referūtur que paulo obscurius in eodē psal-
mo posita sunt quādo recte intelligūtur· qd
in nostris popularibus sermonibus fecimus·
Sic et in illo· vbi hūilitatem passionis sue p
ꝓpheciā xp̄us eloq̄tur dicens· foderūt ma-
nus meas et pedes meos· dinumerauerūt oia
ossa mea· ipi vero cōsiderauerūt et inspexe-
rūt me· quibus vtiq; verbis in cruce corpus
significauit extentū· manibus pedibusq; cō-
fixis et clauoꝝ trāsuerberacōne cōfossis· eo
q; modo se spectaculū cōsiderātibus et con-
spiciētibus p̄buisse· addens etiā diuiserūt sibi
vestimēta mea· et sup vestem meā miserunt
sortē· que ꝓphecia quēadmodū impleta sit
euāgelica narrat historia· tūc ꝓfecto et alia
recte intelligūtur que ibi minus apte dicta
sunt· cū ɔgruūt hijs que tāta manifestaciōe
claruerūt: p̄sertim quia et illa que nō trans-
acta credimꝰ sz p̄sencia ɔtuemur· sicut in eod
psalmo legūtur· tāto ante predicta· ita nunc
exhibita iā toto orbe cernūť· Ibi em̄ paulopꝰ

dicit· Cōmemorabūtur ⁊ ad dominū cōuer
tent vniuerſe fines terre· et adorabūt in con
ſpectu eius vniuerſe patrie gencīū qm̄ domi
eſt regnū· et ip̄e dominabit̄ gencīū·

Ca· xviij·

De reſurrectōne quoqꝫ eius· nequaq̄ꝫ
pſalmoꝝ oracula tacuerūt· Nā q̄d ē
aliud q̄ꝫ in pſalmo tercio ex pſona eiꝰ
canit̄· ego dormiui et ſōnū cepi· et exſurrexi
qm̄ dominꝰ ſuſcepit me· An forte quiſq̄ꝫ ita
deſipiat· vt credat velut aliquid magnū no
bis indicare voluiſſe ꝓphetā· ꝙ dormierit et
exſurrexerit· n̄ ſomnꝰ iſte mors eſſet et euigi
latio reſurrectio quā de xp̄o ſic oportuit pro
phetari· Nā et in quadrageſimo pſalmo ma
nifeſtius id oſtendit̄· vbi ex pſona eiuſdē me
diatoris more ſolito tanq̄ꝫ p̄terita narrātur
que futura ꝓphetabant̄· qm̄ que vētura erāt
iam in p̄deſtinacōne et p̄ſciēcia dei velut fa-
cta erant quia certa erāt· inimici inquit mei
dixerūt mala michi qn̄ morietur et pibit nomē
eiꝰ· et ſi ingrediebat̄ vt videret vana locutū
eſt cor eius· egrediebat̄ foras et loquebatur
ſimul in vnū aduerſꝰ me ſuſurrabāt om̄es ini
mici mei· aduerſus me cogitabāt mala mihi·
verbū iniquū depoſuerūt aduerſꝰ me· nūq̄d
qui dormit n̄ adiciet vt reſurgat· Hic certe
ita poſita ſunt verba hec· vt nichil aliud dix
iſſe intelligat̄ q̄ꝫ ſi diceret· Nūquid qui mori
tur· n̄ adiciet vt reuiuiſcat· Superiora quippe
demōſtrant mortē ip̄ius cogitaſſe et diſpo-
ſuiſſe inimicos eiꝰ· et hoc actū eſſe peū qui i
grediebat̄ vt videret· et egrediebat̄ vt pde
ret· Cui aūt hic nō occurrat ex diſcipulo eiꝰ
factꝰ traditor iudas· Quia ergo facturi erāt
quod moliebant̄ id eſt occiſuri erant eū· oſtē
dēs illos vana malicia fruſtra occiſuros ēſur
recturū ſic adiciet hūc verſum· velut ſi dicēt
Quid agitis vani· Quod veſtrū ſcelus erit
meus ſomnus erit· Nunquid qui dormit non
adiciet vt reſurgat· Etenim homo pacis mee i
quē ſperaui· qui edebat panes meos amplia
uit ſup me calcaneū· hoc eſt conculcauit me·
Tu aūt inquit domine miſerere mei· et reſuſ-
cita me· ⁊ reddam illis· Quis hoc iā neget· q̀
iudeos pꝰ paſſionē reſurrectōnemqꝫ xp̄i de
ſedibꝰ ſuis bellica ſtrage et excidio fundit̄ꝰ
eradicatos videt· Occiſus em̄ ab eis reſur-
rexit et reddidit eis interim tēporariā diſci
plinā: excepto ꝙ nō correctis ſuat qn̄ viuos
et mortuos iudicabit· Nā dn̄s ip̄e iheſꝰ iſtū
ip̄m traditorē ſuū p panē porrectū oſtendēs
ap̄lis· hunc etiā verſum pſalmi huiꝰ ꝯmemo
rauit· ⁊ in ſe dixit impletū· qui edebat panes
meos mecū ampliauit ſup me calcaneū· Qd
aūt ait in quē ſperaui· nō congruit capiti ſꝫ
corpi· Neqꝫ em̄ neſciebat eū ip̄e ſaluator· de
quo ante iam dixerat· vnꝰ ex vobis diabolꝰ
ē ſed ſolet in ſe mēbroꝝ ſuoꝝ trāſferre pſonā
et ſibi tribuere ꝙ eſſet illoꝝ quia caput ⁊ cor
pus vnus eſt xp̄us· Vnde illud ē in euāgelio·
Eſuriui et dediſtis michi mādūcare· Quod
exponēs ait· Qū̄ vni ex minimis meis feciſtis
michi feciſtis· Se itaqꝫ dixit ſperaſſe· qd̄ tūc
ſperauerāt de iuda diſcipuli eiꝰ· qn̄ eſt cōnu
meratus ap̄lis· Iudei aūt xp̄m quē ſperant
moriturū eſſe nō ſperāt· Ideo quē lex et ꝓphe
annūciauerūt noſtrū eſſe nō putāt ſed neſcio
quē ſuū quē ſibi alienū a mortis paſſione con
fingūt· Ideo mirabili vanitate atqꝫ cecita
te verba que poſuimꝰ nō mortē ⁊ reſurrectō
nem ſed ſomnū ⁊ euigilacōnē ſignificaſſe cō
tendūt· Sed clamat eis etiā pſalmꝰ quintuſ-
decimꝰ· Propter hoc iocūdatū eſt cor meū
et exaltauit lingua mea· inſup ⁊ caro mea re
quieſcat in ſpe· qm̄ nō dereliques animā meā
in inferno· nec dabis ſanctū tuū videre cor-
rupcōnem· Quis in ea ſpe diceret requieuiſ-
ſe carnē ſuā vt nō derelicta ſit anima ſua i in-
ferno· ſed cito ad eū redeunte reuiuiſceret ne
corrūperet̄· ſicut cadauera corrūpi ſolent: n̄
qui die tercio reſurrexit· Quod vtiqꝫ dicere
nō poſſunt de ꝓpheta et rege dauid· Clamat
⁊ ſexageſimuſſeptimuſpalmꝰ Deꝰ nr̄ deꝰ ſal
uos faciēdi· ⁊ domini dn̄i exitꝰ mortis· Quid a
pcius diceret̄· Deus em̄ ſaluos faciēdi domi
nus eſt iheſus· qui interp̄tat̄ ſaluator· ſiue ſa
lutaris· Nā racio nomīs huiꝰ hec reddita eſt
qn̄ priuſq̄ꝫ ex virgine naſceret̄· dictū eſt· pa-
riet filiū ⁊ vocabis nomē eiuſ iheſum· ip̄e em̄
ſaluū faciet populū ſuū a peccatis eoꝝ· In
quoꝝ peccatoꝝ remiſſionē qm̄ ſanguis eius
effuſus eſt· nō vtiqꝫ oportuit eū de hac vita
exitus alios habere q̄ꝫ mortis· Ideo cū dictū
eſt· deus noſter deꝰ ſaluos faciēdi· continuo
ſubiūctum ē· et domini exitus mortiſ· vt oſtē
deretur moriēdo ſaluos eſſe facturꝰ· Sꝫ mi
rādo dictū ē· ⁊ domini dn̄i· tanq̄ꝫ dicētur· Ta
lis ē iſta vita mortaliū· vt nec ip̄e dn̄s aliter
ab illa exiret· niſi p mortē

Ca· xix·

Sed vt iudei tā manifeſtis huiꝰ ꝓphe
cie etiā teſtimoniis· etiā rebus ad ef-
fectū tam claꝝ certūqꝫ pductis om-
nino nō credāt ꝓfecto in eis illud implet̄ qd̄
in eo pſalmo qui hunc ſequitur ſcriptū ē· Cū
em̄ et illic ex pſona xp̄i que ad eiꝰ paſſionē p-
tinēt ꝓphetice dicerētur cōmemoratū ē qd̄ i
euāgelio patuit· Dederūt in eſcā meā fel· et
in ſiti mea potū michi dederūt acetū· Et ve
lut poſt tale cōuiuiū epulaſqꝫ ſibi huiuſcemo
di exhibitas· mox intulit· Fiat menſa eoꝝ co
ram ip̄is in muſcipulā et in retribucōnem et

in ſcandalū obſcurent̄ oculi eoꝝ ne videant·
et dorſum eoꝝ ſemꝑ incurua·et cetera q̄ nō
optādo ſunt dicta·ſʒ optādi ſpecie ꝓphetan-
do p̄dicta: Quid ergo miꝝ ſi hec manifeſta
n̄ videt̄ quoꝝ oculi ſunt obſcurati ne videāt·
Quid miꝝ ſi celeſtia non ſuſcipiunt qui vt in
terrena ſint ꝓni dorſum eoꝝ ſemꝑ incuruum
eſt· Hijs em̄ verbis tranſlatis a corꝑe· vicia
ſignificantur animoꝝ· Iſta de pſalmis hoc ē
de ꝓphecia regis dauid ſatis dicta ſint vt a-
liquis modꝰ ſit· Ignoſcāt at̄ qui hoc legunt
et cuncta illa nouerunt et de hijs que fortaſ
ſe firmiora me p̄termiſiſſe vl' itelligūt vl' exi
ſtimant· nō querantur· ¶Ca·xx·

Regnauit at̄ dauid in terrena iheru-
ſalem· filiꝰ celeſtis iheruſalem· dn̄o
multū teſtimonio p̄dicatus·quia et
delicta eius tanta pietate ſupata ſunt ꝑ ſalu
berrimā penitendi humilitatē·vt prorſꝰ in-
ter eos ſit·de q̄bꝰ ipe ait·Beati quoꝝ remiſ
ſe ſunt iniquitates·et quoꝝ tecta ſunt pecca
ta·Poſt hunc regnauit eidē populo vniuer
ſo ſalomō eius filiꝰ·qui vt ſupradictum ē· pa
tre ſuo cepit viuente regnare·Hic boniſ ini
cijs·malos exitus habuit · quippe ſecūde res
que ſapiēciū animos fatigāt·magis huic ob
fuerūt q̄ʒ ꝓfuit ipa ſapiēcia·etiā nūc et dein-
ceps memorabilis·et tunc longe lateqʒ lau-
data·Prophetaſſe etiā ipe repitur in ſuis li-
bris·qui tres recepti ſunt in auctoritateʒ ca-
nonicā·ꝓuerbia·eccleſiaſtes·et canticū cāti
coꝝ·Alij vero duo quoꝝ vnꝰ ſapiēcia·alter
eccleſiaſticꝰ dicit̄·ꝓpter eloquij nōnullā ſimi
litudinē vt ſalomonis dicant̄ obtinuit cōſue
tudo·Non aūt eſſe ipiꝰ nō dubitāt doctores
eos tn̄ in auctoritatem maxime occidentalis
antiquitus recepit eccleſia·quoꝝ in vno qui
appellatur ſapiencia ſalomoniſ·paſſio xp̄i ap
tiſſime ꝓphetat̄·Impij quippe interfectores
eius cōmemorātur dicētes·Circūueniamus
iuſtū q̄m inſuauis eſt nobis·et cōtrariꝰ ē ope
ribus noſtris·⁊ improperat nobiſ peccata le
gis·et infamat in nos peccata diſcipline no-
ſtre·Promittit ſciēciā dei ſe habere·et filiuʒ
dei ſe nominat: Factus ē nobis in traductio
nem cogitacionū noſtraꝝ·grauis etiā nobiſ
eſt ad videndū·q̄m diſſimilis eſt alijs vita il-
lius·et imutate vie eiꝰ·Tanq̄ʒ nugaces eſti-
mati ſumꝰ ab illo·et abſtinet ſe a vijs noſtris
quaſi ab immundicijs·Prefert nouiſſima iu-
ſtoꝝ et gloriat̄ patrem deū ſe habere·Vida
mus ergo ſi ſmones illius veri ſint·et tēpte-
mus que ventura ſunt illi et ſciemus que erīt
nouiſſima illiꝰ Si ē em̄ iuſtus filiꝰ dei ſuſcipi
et illū·et liberabit eū de manu ꝯtrarioꝝ·Cō
tumela et tormento interrogemꝰ illū vt ſcia
mus reuerēciam illius ⁊ probemus paciēciā
ipius·Morte turpiſſima ꝯdemnemꝰ illū · erit
em̄ ei reſpectus ex ſermonibus illiꝰ · Hec co-
gitauerīt et errauerūt·excecauit em̄ illos ma
licia ipoꝝ·In eccleſiaſtico aūt fides gentiū
futura p̄dicatur iſto mō·Miſerere noſtri do
minator deus omniū·et immitte timorē tuū
ſuꝑ omnes gentes: extolle manū tuā ſuꝑ gē
tes aliēas·et videāt potenciā tuā· Sicut co
ram illis ſanctificatus eſ in nobiſ·ita corā no
bis magnificeris in illis·et agnoſcāt te ſecū
dum quod et nos agnouimus te·quia nō eſt
deus p̄ter te dn̄e·Hanc optādi et p̄cādi ſpe-
cie ꝓphetiā ꝑ iħm xp̄m videmꝰ impletā·Sʒ
aduerſꝰ cōtradictores nō tanta firmitate ꝓ
ferunt̄·que ſcripta nō ſunt in cāone iudeoꝝ
In tribus vero illis quos ſalomonis eſſe con
ſtat et iudei canonicos habent·vt oſtendat̄
ad xp̄m et eccleſiā ꝑtinere quod in eiuſmodi
repitur operoſa diſputacio neceſſaria eſt·que
nos vltra q̄ʒ oportet ſi nūc adhibet̄ excēdit
Tamē quod in ꝓuerbijs legit̄ viros impios
dixiſſe·abſcōdamꝰ in terra viꝝ iuſtū iniuſte
abſorbeamꝰ vero eū tanq̄ʒ infernus viuētē
et auferamꝰ eiꝰ mēoriā de terra·poſſeſſionē
eius p̄cioſam apprehēdamꝰ·nō ita obſcuruʒ
ē vt de xp̄o et poſſeſſione eius eccleſia ſine la
borioſa expoſiciōe non poſſit intelligi · tale
quippe aliquid et dn̄s ipe ihūs ꝑ euāgelicaʒ
parabolā oſtendit dixiſſe malos colonos·Hic
eſt em̄ heres venite occidamus eū·et noſtra
erit hereditas·Itemqʒ illud i eodē libro qd̄
iam ante ꝑſtrinximꝰ cū ageremꝰ de ſterili q̄
peperit ſeptem·nō niſi de xp̄o ⁊ eccleſia mox
vt fuerit p̄nunciatū cōſueuit intelligi ab eis
qui xp̄m ſapienciā dei eſſe nouerunt·Sapien
cia edificauit ſibi domū·et ſuffulſit colūnas
ſeptem: immolauit ſuas victimas·miſcuit in
cratere vinū ſuū·⁊ parauit menſam ſuā·Mi
ſit ſeruos ſuos·cōuocans cum excellēti p̄di-
cacōne ad craterem dicēs·Quis ē inſipiens·
Diuertat ad me Et in opibus ſenſu dixit Ve
nite mādūcate de panibus meis: et bibite vi
num quod miſcui vobis·Hic certe agno-
ſcimus dei ſapienciā·hoc eſt verbū patri coe
ternū i vtero virginali domū ſibi edificaſſe
corpus humanū et huic tāq̄ʒ capiti membra
eccleſiā ſubiunxiſſe martirꝝ victimas immo-
laſſe mēſam in vino et panibus p̄paraſſe vbi
apparet etiā ſacerdociū ſecundū ordinē mel
chiſedech inſipiētes et inopes ſenſu vocaſſe
quia ſicut dicit ap̄lus infirma huiꝰ mūdi ele
git vt ꝯfundēt forcia Quibus tn̄ infirmiſ qd̄
ſequit̄ dicit Derelinquite inſipiēciam vt vi-
uatis et querite prudenciā vt habeatis vitā
Participē aūt fieri menſe illiꝰ ipm ē incipe

habere vitã· Nã et in alio libro qui vocat̃ ec
cleſiaſtes vbi ait nõ eſt bonũ homĩ niſi ꝙ mã
ducabit et bibet · Quid credibiliꝰ dicere in
telligit̃ ꝙ quod ad ꝑticipacõnem mẽſe huiꝰ
ꝑtinet quã ſacerdos ipẽ mediator teſtamẽti
noui exhibet ſcd̃m ordinez melchiſedech· de
corꝑe ⁊ ſanguine ſuo Id em̃ ſacrificiũ ſucceſſit
omnibus illis ſacrificijs veteris teſtamẽti q̃
immolabant̃ in vmbra futuri· ꝓpter quod et
vocem illã in pſalmo triceſimo ⁊ nono eiuſdẽ
mediatoris ꝑ ꝓpheciã loquẽtis agnoſcimus
ſacrificiũ et oblacõnem noluiſti · corpus aũt
ꝑfeciſti michi· quia ꝓ illis omnibꝰ ſacrificijs
⁊ oblacõnibus corpꝰ eiꝰ offert̃ et ꝑticipan/
tibus miſtratur · Nam iſtũ eccleſiaſten i hac
ſentencia mãducandi ⁊ bibendi quã ſepe re
petit plurimũq; cõmendat· nõ ſapere carna-
les epulas voluptatis ſatis illd̃ oſtendit vbi
ait· Meliꝰ eſt ire in domũ luctꝰ q̃z ire in do-
mũ potus· Et paulopoſt · Cor inquit ſapien
cium in domo luctus et cor inſipiẽcium in do
mo epularꝝ· Sed illud magis ↄmemorãdum
exiſtimo de hoc libro quod ꝑtinet ad ciuita/
tes duas· vnã diaboli alteraz xp̃i· et earꝝ re-
ges diabolũ ⁊ criſtũ· Ve tibi terra inq̃t cuiꝰ
rex tuꝰ adoleſcens et principes tui mane cõ
medũt· Beata tu terra cuiꝰ rex tuus filiꝰ in-
genuorꝝ ⁊ principes tui in tp̃e comedũt i for-
titudine ⁊ non in confuſione · Adoleſcentem
dixit diabolũ ꝓpter ſtulticiã ⁊ ſupbiã ⁊ teme
ritatẽ et petulãciam ceteraq; vicia que huic
etati aſſolent abundare· criſtũ aũt filiũ inge
nuorꝝ· ſanctorꝝ ſcilicet patriarcharꝝ· ꝑtinen
ciũ ad liberã ciuitatẽ· ex quibꝰ ẽ in carne ꝓ-
genitus· Principes illiꝰ ciuitatis mane mã/
ducantes id ẽ ante horam congruã quia nõ
expectãt oportunã que vera eſt in futuro ſe
culo felicitatẽ· feſtinãter inebriari ſeculi ce-
lebritate cupientes· Principes aũt ciuitatiſ
criſti tempus nõ fallacis beatitudinis paciẽ-
ter expectant· Hoc ait in fortitudine· et non
in cõfuſione · quia non eos fallit ſpes· de q̃ di
cit apſꝰ· Spes aũt nõ cõfundit· Dicit ⁊ pſal
mus · Etem̃ qui te expectãt nõ cõfundentur
iã vero cãticũ cãticorꝝ ſpecialis q̃dã ſancta
ruz ẽ voluptas menciũ· in cõiugio illiꝰ regis
et regine ciuitatis· quod ẽ criſtus et eccleſia
Sed hec voluptas allegoricis tegminibꝰ in
uoluta ẽ· vt deſideret̃ ardẽciꝰ· nudeturq; io
cundiꝰ· et appareat ſponſꝰ cui dicit̃ in eodez
cantico· equitas dilexit te· et ſponſa· que ibi
audit caritas in delicijs tuis · Tacita multa
tranſimus· cura huiꝰ opis terminandi·

Ca·xxi

CEteri poſt ſalomonẽ reges hebreo-
rum vix inueniunt̃ ꝑ aliqua enigma-
ta dictorꝝ ſuorꝝ rerũue geſtarꝝ· quod ad xp̃z
⁊ eccleſiã ꝑtineat ꝓphetaſſe· ſiue in iudea ſiue
in iſrahel· Sic em̃ appellate ſunt illiꝰ populi ꝑ
tes· ex quo ꝓpter ſalomonis offenſaz tp̃e filij
eiꝰ roboã qui patri ſucceſſit i regnũ deo vin-
dicante diffuſus ẽ· Proinde tribus decẽ q̃s
accepit ieroboã ſeruus ſalomonis rex eis i
ſamaria ↄſtitutꝰ· ꝓprie vocabant̃ iſrahel· q̃m
uis hoc vniuerſi populi illiꝰ nomẽ eſſet· Dua
bus vero tribꝰ iuda ſcz et beniamin q̃ ꝓpter
dauid ne penitus regnũ ſtirpis eius fuiſſe e-
radicatũ remãſerãt ſubiacẽtes ciuitati ihe/
ruſalẽ iude nomẽ fuit· quia ipa erat tribꝰ vñ
dauid· Beniamin vero tribꝰ pars altera ad
idem decem tribuũ regnũ de quibuſ dixi per
tinens erat· vñ fuit ſaul rex ante dauid · Sz
ſimul iſte due tribus vt dictũ ẽ iuda vocabã
tur et hoc noĩe diſcernebant̃ ab iſrahel ꝙ ap
pellabant̃ ꝓprie decem tribus habẽtes ſuũ re
gem· Nam tribus leui q̃m ſacerdotalis fuit:
dei nõ regũ ſuicio mãcipata · terciadecima
numerabat̃· Ioſeph quippe vnus ex duode-
ciz filijs iſrahel non vnã ſicut ceteri ſingulas
ſed duas tribꝰ fecit effrez ⁊ manaſſen· Verũ
tñ etiã tribuſ leui ad regnũ iheroſolimitanũ
ꝑtinebat magis· vbi erat dei templũ· cui ſer
uiebat· Diuiſio igitur ꝑpſo· primuſ regnauit
in iheruſalem roboã rex iuda filiꝰ ſalomonis
et in ſamaria ieroboã rex iſrahel ſuus ſalo-
monis· Et cũ voluiſſet roboã tanq̃z tirãnidẽ
diuiſe illius partis bello pſequi ꝓhibituſ eſt
populꝰ pugnare cũ fratribꝰ ſuis· dicẽte deo
ꝑ ꝓpham ſe hoc feciſſe· Vñ apparuit nulluz in
ea re· vel regis iſrahel· vel populi fuiſſe pec-
catũ· ſed volũtatem dei vindicãtis impletaz
Qua cognita pars vtraq; iter ſe peccata cõ
q̃euit· Nõ em̃ religiõiſ· ſz regni facta fuerat
diuiſio·

Ca·xxij·

VErũ rex iſrahel ieroboã mẽte puer
ſa non credens deo· quẽ veracem ꝓ-
miſſo ſibi regno datoq; ꝓbauerat ti
muit ne veniendo ad templũ dei quod erat i
iheruſalem· quo ſecundũ diuinã legẽ ſacrifi
candi cauſa vniuerſe illi genti veniendũ fuit
ſeduceret̃ ab eo ꝑplus· et ſtirpe dauid tanq̃m
regio ſemini redderet̃· et inſtituit idolatriã
i regno ſuo· ⁊ ꝑplz dei ſecũ ſimulacrorꝝ cultu
obſtrictũ nephãdo impietate ↄcepit· nec tñ
om̃imodo ceſſauit deꝰ· nõ ſolũ illũ regẽ· verꝝ
etiã ſucceſſores eiꝰ· ⁊ impietatis imitatores
populũq; ipm arguere ꝑ ꝓphetas· Nam ibi
extiterunt et magni illi inſigneſq; ꝓphe· qui
etiã mirabilia multa fecerũt· helias: et heli-
ſeus diſcipulus eius· Etiã ibi dicẽte helia· do
mine ꝓphas tuoſ occiderũt altaria tua ſuffo
derunt· et ego relictus ſum ſolus· et querunt

anımã meã·reſponſum eſt eſſe illic ſeptem mi
lia viroꝝ qui nõ curuauerũt genua añ baal

Ca·xxiij

ITemq̃ i regno iuda ꝑtinẽte ad ihe
ruſalẽ etiã regũ ſuccedenciũ tempo
ribꝰ nõ defuerũt ꝓphe· ſicut deo pla
cebat eos mittere vel ad ꝓnũciandũ qđ opꝰ
erat ·vel ad corripiẽda peccata ꝑcipiẽdaq̃
iuſticiã· Nam et illic et ſi longe minꝰ q̃ȝ in iſ
rahel· tñ extiterũt reges qui ſuis impietati=
bus deũ grauiter offẽderent·et moderatis
flagellis cũ ꝓpſo ſimul plecterentꝰ· Pioꝝ ſa=
ne regũ merita ibi non ꝑua laudantꝰ· In iſrl̃
aũt reges alios magis· alios minus· oĩs tñ
reprobos legimꝰ: Vtraq̃ igiť pars ſicut iu
bebat diuina ꝓuidencia vel ſinebat · varijs
et erigebatꝰ ꝓſperitatibus et aduerſitatibꝰ
ꝓmebatꝰ· et ſic affligebatꝰ· nõ ſolũ exteriꝰ· ve
rũ etiã inter ſe ciuilibus bellis· vt certis exi=
ſtentibus cauſis· miſericordia dei vel ira pa/
teſceret donec eius indignacione creſcente
vniuerſa gens illa chaldeis debellãtibus nõ
ſolũ ſubuerterecꝰ in ſedibꝰ ſuis ·ſed etiã maxi
ma ſui ꝑte transferretꝰ in terras aſſirioꝝ· ꝓus
illa ꝑs que vocabatꝰ iſrahel in tribubꝰ decẽ
poſtea vero et etiã iudas euerſa ihrl̃m et tẽ=
plo illo nobiliſſimo· in quibꝰ terris ꝑ annos·
lxx· captiuum egit ocium· poſt quos inde di=
miſſa templũ quod euerſum fuerat inſtaura
uit et quãuis eius in alienigenaꝝ degerent
terris· nõ habuit tñ deinceps duas regni par
tes et duos diuerſos in ſingulis ꝑtibꝰ reges
ſed in ihrl̃m princeps erat vnꝰ atq̃ ad dei tẽ
plum quod ibi erat omnes vndiq̃ vbicumq̃
eſſent et vndecũq̃ poſſent ꝑ certa tp̃a venie
bãt· Sȝ nec tũc eis hoſtes ex alijs gẽtibꝰ ex
pugnatoreſq̃ defuerũt· Naȝ etiã romanoꝝ
iam tributarios eos xp̃us inuenit·

Ca·xxiiij·

TOto aũt illo tp̃e ex quo redierunt de
babilonia· poſt malachiã aggeũ et
zachariã qui tunc ꝓphetauerũt ⁊ heſ
drã nõ habuerũt ꝓphetas vſq̃ȝ ad ſaluato=
ris aduentũ· niſi aliũ zachariã patrẽ iohãnis
et elizabet eius vxorẽ· xp̃i natiuitate iã ꝓxi/
ma· et eo iã nato ſymeonẽ iam ſenẽ· et annã
viduã iamq̃ grandeuã· et ip̃m iohannem no
uiſſimũ qui iuuenis iam iuuenẽ xp̃m nõ quid
futuꝝ ꝓdixit· ſed tñ nõ incognitũ ꝓphetica
cognicõne mõſtrauit ꝓpter quod ipſe dñs
ait· Lex et ꝓphete vſq̃ ad iohãnẽ· Sȝ iſtoꝝ
quinq̃ ꝓphetacio ex euãgelio nobis nota ẽ
vbi ⁊ ip̃a virgo mater dñi añ iohannẽ ꝓphe
taſſe inuenitꝰ· Sed hanc iſtoꝝ ꝓpheciã iudei
reprobi nõ accipiũt: acceperũt aũt qui ex eis
innumerabiles euãgelio crediderũt: Tunc

enĩ eſt vere iſrahel diuiſꝰ in duo· diuiſiõe illã
que ꝑ ſamuelẽ ꝓphetã ſauli regi ẽ immuta
bilis ꝓnũciata malachiã vero aggeũ zacha
riã ⁊ heſdrã· etiã iudei reprobi in auctoritatẽ
canonicã receptos nouiſſimos habeãt· Sũt
enĩ et ſcripta eoꝝ ſicut alioꝝ qui in magna
multitudie ꝓphaꝝ ꝑpauci ea ſcripſerũt que
auctoritatẽ canonis obtinerẽt· De quoꝝ ꝓ=
dictis que ad xp̃m eccleſiãq̃ eius ꝑtinẽt non
nulla michi in hoc ope in deo eſſe ponẽda· qđ
omodiꝰ fiet adiuuãte domino ſequẽti libro·
ne hunc tã ꝓlixũ vlterius oneremus·

Explicit liber·xvij·
Incipiũt·c·li·xviij:

De hijs que vſq̃ȝ ad tp̃a ſaluatoris·x·et·vij·
volumĩnibꝰ diſputata ſunt· i·
De terrene ciuitatis regibꝰ atq̃ȝ tẽporibus·
quibus ab exortu abrahe ſanctoꝝ tempora
ſupputata cõueniũt· ij·
Quibus regnãtibus apud aſſyrios atq̃ȝ ſicõ
nios abrahe cẽtenario iſaac de ꝓmiſſione ſit
natꝰ: vel ip̃i iſaac ſexagenario eſau et iacob
gemini de rebecca ſint editi· iij·
De tp̃ibus iacob ⁊ filij eius ioſeph· iiij·
De api rege argiuoꝝ quem egipcij ſeraphim
noĩatũ diuino honore coluerũt· v
Quo regnãte apud argiuos quoue apud aſ
ſyrios iacob i egipto mortuus ſit· vi·
Quorum regum tempore ioſeph in egipto
defunctus eſt· vii·
Quorũ regum etate moyſes natꝰ ſit· et quo
ruȝ deoꝝ iiſdẽ tẽporibȝ ſit orta rẽligio viij
Quando athenienſiũ ciuitas ſit ꝯdita· ⁊ quã
cauſaȝ nomis varro eius ꝑhibeat· ix
Quid varro tradat de nũcupacõne ariopa
gi ⁊ de diluuio deucalionis· x·
Quo tp̃e moyſes ꝓpl̃m dei de egipto eduxe=
rit et ieſu naue q̄ ei dẽ ſucceſſit quoꝝ regum
etate ſit mortuꝰ· xj·
De ſacris falſoꝝ deoꝝ· que reges grecie illis
temporibꝰ inſtituerũt que ab exitu iſrahel de
egipto vſq̃ ad obitũ ieſu naue dinũerãtꝰ·xij·
Qualiũ fabulaꝝ figmẽta exorta ſint eo tem
pore quo hebreis iudices ꝓeſſe ceperũt·xiij·
De theologis poetis· xiiij
De occaſu regni argiuoꝝ· quo tp̃e apđ lau
rentes picus ſaturni filiꝰ regnũ patris ꝓmꝰ
accepit· ·xv
De diomede poſt troie excidiũ i deos relato
cuiꝰ ſocij ṫditi ſunt in volucres eſſe ꝯuſi· xvj·
De incredibilibus hoim ꝯmutacõnibꝰ quid
varro crediderit· xvij·
Quid credendũ ſit de transformacõnibꝰ que